

DOMOLJUB

Izbujna vsak četrtak. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 80 v, za Ameriko in druge tuje države 6 K 80 v.) — Spisal in dopisal se pošiljajo: Uradništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Warežulna, reklamacije in inserati pa: Upravištvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO. ❁

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petstvarna (listina „Domoljubova“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljanju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. 3-kraten promet poštno-branilnišnega urada št. 824.797.

Štev. 41.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1907.

Leto XX.

Naše zadružništvo in njegovi nasprotniki.

Možje, ki v slovenskem narodu zastopajo edino življenja zmožno in koristno svetovno naziranje, in računajo tudi z danimi dejstvi, so spoznali pri nas kot najbolj pereče in potrebno vprašanje — združevanje narodno-gospodarskih sil. V prvi vrsti je treba priskočiti na pomoč kmečkemu stanu, ki je ogromno obremenjen. Saj znašajo le na Kranjskem vknjiženi dolgovi že blizu 200 milijonov kron na zemljišča, na hiše pa se je vknjižilo samo leta 1904 na Kranjskem 8 milijonov kron dolga. To zadolževanje raste neprenehoma in izvira v prvi vrsti iz nenaravnih gospodarskih razmer.

Delo naše zadružne organizacije je bilo od početka sem utemeljeno na načelu samopomoči. Če se kmet mora zadolževati, naj se zadolži sam pri sebi, kajti kmečki stan, ki na eni strani rabi tolikih posojil, pa na drugi strani zopet nalaga velikanske vsote, kakor pričajo vsi naši denarni zavodi. Treba je torej takaj urediti razmere, da bo kmečki stan svoja potrebna denarna sredstva kar moči dobival iz lastne kmečke organizacije, da ostane denarna moč v njegovem stanu in z njo vred dobiček hranilnišnega prometa, ki se je doslej raztekal v stotere tuje vire. Če se to doseže, je rešen velik del agrarnega vprašanja, in sicer prvi in najbližji del. Odtod šele je mogoče nadaljni napredek, da naš kmečki stan kot produktiven gospodarski činitelj stopi na svetovni trg in pridobi novih virov dohodkov za našo domovino. To je edino sredstvo, da se omeji izseljevanje, da se mu razširi gospodarski smisel, da se praktično izobrazí in da tako stopi iz lastne moči na višjo stopinjo kulturne izobrazbe.

Iz čisto osebnih sebičnih razlogov je proti temu nastopila liberalna stranka, ki je od nekdaj bila protiljudska, nazadnjaška stranka, živeča samo od osebnih hujskarij in od boja proti »klerikalizmu«, ki se ga danes sramuje že vsak razborit človek. Na vsako posojilnico, na vsako kmetijsko društvo, na vsako gospodarsko organizacijo so izlivali liberalci golide gnojnice po svojih listih, in ni niti enega za gospodarski naš razvoj zaslužnega moža, ki ga ne bi bili onesažili pri tej svoji gonji. No, otrešli smo se tega blata, in padlo je na sramotilce nazaj, ne da bi nam bilo prineslo kakšno posebno škodo.

Kaj so vse vrgli v obraz našim vrlim »svedrcem«, posojilničarjem, zadružnim organizatorjem in drugim nesebičnim možem, ki so čas, denar in osebno korist žrtvovali za našo ljudsko organizacijo, to imamo vse dobro zapisano, ker bodo dobili vse povrnjeno, kakor veleva že naš dobro preizkušeni zadružni običaj: — z zamudnimi obrestmi vred! Pri tem jim bomo zaračunali morda tudi obrestne obrestí!

Zdaj so pa liberalci naenkrat izprevideli, da jim ta gonja politično škoduje. Vse te zadruge, ki so jih tako ljuto napadali, bi zdaj liberalci radi imeli v svojih rokah. Dokler je bilo treba samo žrtvovati in trpeti, so bili po naših ljudeh, jih grizli in ovajali državnemu pravdniku in politični gosposki, da bi jih mučili. Zdaj pa, ko vidijo, da se ta organizacija ne da ubiti, ampak da od dne do dne raste, ko čutijo, da si naša društva že nabirajo rezervne fonde in da dobivajo sredstva za nadaljni razvoj ljudske organizacije pa so naenkrat zatajili prejšnje sovraštvo in bi radi z eno potezo dobili v roke vso zadružno organizacijo, da bi jo izkoriščali za svoje politične namene.

Zdaj so postali namah liberalci svedrci, konsumarji, rafajzarji, zadružniki, sploh vse, kar kdo hoče samo, da bi s pomočjo zadružništva prilezli zopet na vrh.

Kaj so storili zadnji čas?

Oficijelno obstoje zdaj na avstrijskem jugu sledeče zadružne zveze: 1. »Zadružna zveza v Ljubljani«; 2. »Zadružna zveza v Celju«; 3. »Goriška zveza gospodarskih zadrug«, ki že imajo vse tri revizijsko pravico. Dalje imamo še: 4. »Tržaško zadružno zvezo«; 5. »Istrsko zadružno zvezo«; 6. »Dalmatinski zadružni savez v Splitu«.

Od teh je prva »Zadružna zveza v Ljubljani«, ki reprezentira danes s svojimi nad 400 zadrugami največjo gospodarsko silo med Slovenci in Hrvati, ker so v nji zadruge Štajerske, Koroške, Goriške, Kranjske, Istre in Dalmacije. Goriška zveza je strogo pokrajinska zveza. Celjska je hotela biti vseslovenska zveza, a ni mogla prosperovati, ker se ni držala pravega ljudskega zadružnega principa in ker so jo začeli zadnji čas vedno bolj rabiti za svojo politično reklamo liberalci, tako da je danes velika večina štajerskih zadrug v ljubljanski zvezi; s tem, da je prišla celjska zveza na glas političnega liberalstva, je izgubila zaupanje svojih članic, ki so v velikem številu odstopile od nje.

Odkar so v Ljubljani odrinili dr. Tavčarja iz javnosti, je prevladalo v liberalnem vodstvu načelo, da je treba opustiti staro taktiko in posnemati pristaše Slovenske Ljudske Stranke. Ljudje, ki so prej gromovito aplavdirali dr. Tavčarju, kadar je napadal »falitno, sleparsko in brezmiselno zadružništvo«, zdaj aplavdirajo onim, ki pravijo: Samo zadružništvo nas more rešiti popolne politične smrti. Hribar in Lenarčič sta zastopnika te misli. Lenarčič je hotel kar c. kr. kmetijsko družbo z enim mahom preustrojiti v zadružno zvezo, da bi vjel kar vse kranjske kmetijske zadruge. Pa kakor je »Slovenec« takoj tisti dan, ko je Lenarčič to predlagal, prerokoval, se je zgodilo: Stvar je bila neizpeljiva, in liberalni generalni štab je začel premissljevati, kako bi na drug način prišli do svojih namenov. Raču-

nali so na svojega Pirca, na Babčevega fantka in na druge jako vpoštevanja vredne kapacitete.

Ustanovili so torej »Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani, registrovano zadrugo z omejeno zavezo«. Mislili so, da bodo kar to obliko, ki jo vidijo v ljubljanski »Zadružni zvezi«, ponaredili in da bodo zadruge kar prihitele vanjo, kakor otroci v cirkus, kadar grede igravci z bobnom skozi vas. Ti ljudje ne vedo, da je naše zadružništvo vzrastlo iz težke in bridke ljudske potrebe, da se je od svojega rojstva borilo s strupenimi in nasilnimi sovražniki, da je s svojo žilavostjo in požrtvovalnostjo zmazalo, in da če je v časih preganjanja in trpljenja stalo nepremagljivo v boju, se sedaj, ko pridobiva moč in silo, ne bo vrglo v naročje svojim sovražnikom. Ravno nasprotno se bo zgodilo, kajti zadružništvo bo odslej kot mogočen činitelj nastopilo proti izkoriščevalcem in sovražnikom ljudstva!

Vsakemu svoje! in Svoji k svojim! — se bo govorilo odslej!

Pa niso še tako daleč v svojem spoznanju dospeli naši liberalci. Oni mislijo, da se naredi zadruga tako kakor kakšna napitnica in da je treba nekaj člankov in fraz, pa je Zveza narejena. Mi nimamo nobenega vzroka, da bi gospode v tem spoznanju motili, kajti človek je najsrečnejši tedaj, ko še ni spoznal življenja prevar in zmot. Da bi liberalci še dolgo živeli v tej srečni dobi!

Oni so torej razpeli svoja jadra in so zakrmili svojo lahko barčico na zadružno morje. Barčica je lahka, ker ničesar ne vozi, zato plava tem vselejše. Začeli so hišico zidati pri strehi po ameriškem načinu; zato so naredili najprej zvezo zadrug. Zapazili so pa, da imajo zdaj pač zvezo, nimajo pa zadrug. Naredili so voz, pa na vidijo na žalost, da niti nimajo. Treba zadrug? Pa odkod? Razposlali so lepo pisanje na že obstoječe zadruge, češ, naj pristopijo k njim. To pisanje je najboljša zavrnitev vseh obrekovanj, s katerimi so liberalci ometavali ljubljansko Zadružno zvezo. Čez leta so liberalci spoznali, da so »klerikalci« od početka bili pametnejši od njih.

Naše zadruge to pisanje mečejo z mirno dušo v koš. Podpisani so predsednik trgovske zbornice Josip Lenarčič, ki si bo kot svedec odslej težko ohranil ljubezen liberalnih trgovcev, v katere je »Slovenski Narod« s polnim parom pumpal sovražstvo proti zadružništvu, dalje Ivan Knez, ki bo gotovo svojo lepo kupčijo odslej prepustil zadrugam, Oton Bayr od »Kmečke posojilnice za ljubljansko okolico«, ženialni cilindraš dr. Fran Windischer, ki je najpripravnější za kupčijo s krompirjem in fižolom, in univerzalni ženij dr. Gregor Žrjav, ki je pri »Družbi sv. Cirila in Metoda« pokazal, kako zna »združevati«.

Obljube so uprav otročje, a nevarno je to, ker imajo skrito določbo, da v pokrite zvezinih upravnih stroškov sklepajo na občnih zborih, torej kadar bo deficit že tu, bodo zadruge, ki se jim od početka obeta, da bo treba le vpisnine 10 K in za vsakih 10 članov 1 delež po 10 K vložiti, bodo morale seči globoko v žep, ko si bo zveza po svojem načrtu oskrbela poslopja, skladišča, tehnične naprave itd. Mi pa mislimo, da ta zveza niti enega revizorja ne bo mogla na ta način plačati, če bo tudi brez dela.

Pa ne ubijajmo si glave s stvarmi, za katere so prevzeli skrb drugi ljudje! Od ljubljanske zadružne zveze itak ne vjamejo niti ene zadruge.

Vznemirjeni so pa gospodje v Celju. Kajti osnovanje te zveze, če se obnese, pokonča celjsko zadružno zvezo. To je zahvala ljubljanskih liberalcev celjskim liberalcem, da so se s tako vnemo poprijeli programa »Slov.

Naroda« in se na ljubo liberalni stranki tako do kosti kompromitirali, da je njihova stvar na Štajerskem v najslabšem položaju, in tudi drugod izpodkopena. Zato se je pa oglašil zadružni Jeremija, ki je žapel svojo žalostinko na najprimernejših razvalinah, namreč v svoji »Zadružni« in v tržaški »Edinosti«.

G. J. Lapajne je proti vsakemu liberalcu do skrajnosti vliudna prikazen. On pravi: »Da govorimo danes o zadružnih zvezah na Slovenskem, je temu povod dala nova »Zveza slovenskih zadrug« v Ljubljani. Mi namreč ne odobrujemo popolnoma, da se je ustanovila ta zveza, ker se to ni zgodilo iz potrebe gospodarskega napredka, ampak vsaj nekoliko iz političnih nagibov.« Da bi nekoliko potolažil liberalne bogove, nekoliko pozabavlja čez »klerikalce, kar ti lahko preneso, in pravi dalje: »Da se je sedaj napredna stranka kranjska začela gibati enako, ima tudi svojo strankarsko-politični motiv, ki ga ne odobrujemo. Katoliška narodna stranka se je bila s svojo zadružno organizacijo okrepčala precej; zato se nadeja tudi napredna stranka, da se bo tudi ona okrepčala s tem gospodarsko-zadružnim snovanjem... Bati se je, da stori tudi liberalna stranka marsikaj slabega, če jo bodo pri tem snovanju vodile strankarsko-politične koristi... Pa ne moremo zabraniti dandanes, da se ne bi lotili pristaši napredne stranke snovanja organizacije, ki dela konkurencu v prvi vrsti Zadružni zvezi v Ljubljani, in drugi vrsti pa Zadružni zvezi v Celju, ki pa je v političnem oziru nepristranska in ki ima za slovensko zadružno gospodarstvo in za slovensko edinost največ zaslug. Stojimo pa pred dejstvom, da »Zveza slovenskih zadrug« v Ljubljani že deluje in mi se moramo ravnati po tem, kakor pravi nemški pregovor: »Zum bösen Spiel gute Miene machen«.

Da je ta »dobri obraz« nekoliko kisel, ni čuda, a gospod Lapajne si zna pomagati in vabi, da naj vse zveze pristopijo kar v celjsko zvezo, da ji priznajo »prvenstvo«. Posebno pozivlja novo liberalno zvezo, naj reši na ta način smrti celjsko zvezo: »V tem oziru apeliramo danes osobito na novo zvezo, ki naj pokaže s pristopom, da očitno priznava domoljubje in prvenstvo celjske zveze, ki naj ima v tej stvari prvo avtoriteto. Obenem bo svedočil ta korak tudi, da nova zveza ne namerava delati konkurence Celjanom, ki je ne zaslužijo od ravnokar ustanovljene Zveze slovenskih zadrug«.

Naj se pomenijo gospodje o tem med seboj! Saj na obeh straneh ne igra nobene vloge gospodarska korist ljudstva, ampak ozir na politiko in na »prvenstvo« in čast!

Lov ne bo donesl mnogo liberalcem, da bi mogli do prihodnjih deželnozborskih volitev — saj za to se gre v prvi vrsti — kaj prida zaropotati s svojo zadružno zvezo. Zato so pa začeli ustanavljati kar na debelo. Gosp. Lenarčič je velik talent. En dan ustanoviti na enem kraju kar po tri zadruge, mu ni nič. Zakaj pa ne? Vsako nedeljo naj ustanove vsaj po eno svinjerejsko, živinsko in konjerejsko zadrugo in še eno za ljudi, pa v dveh ali treh letih že dohite ljubljansko »Zadružno zvezo«. Nekaj liberalcev se že dobi, večja težava bo s svinjami in govedo, ki še ne razume narodno napredne politike in njenih potreb.

Tudi mleko se mora pokoriti liberalni stranki. Edino le s tem je mogoče pridobiti na velikem trgu, za katerega pride v poštev v prvi vrsti Trst, ugodne cene za mlekarne, če se vse zvežejo v eno mlekarstvo zvezo in ta zveza izpodrine potem prekupce in s trdnim kartelom monopolizira trg. To so izpredvideli mlekarji obeh strank, in zato so stopili skupaj, da izpeljejo v slogi to veliko delo. Pa liberal-

ci hočejo na vsak način tudi krave izpreobrniti k narodno-napredni stranki, in zato so hitro ustanovili svojo »Mlekarstvo zvezo«, jo registrirali in prosili vladne podpore. Seveda nima ta zveza nobene mlekarne in nobena krava še ni bila tako napredna, da bi k nji pristopila. Seveda je to le otročje igranje, ki more imeti samo eno posledico, namreč, da resnost našega zadružnega gibanja kompromitira. Sploh je pa ta zveza, kakor čujemo, v vodo padla.

Ti gospodje nimajo sploh nobenega pojma o tem, kaj se pravi zadružno delati. Gospod Pirc je veliko večji mojster v popravkih »Slovincu«, kakor pa v kmečkem vprašanju, in zato ni čuda, če je tak duh v kmetijski družbi. Isti čas, ko dela g. Lavrenčič Zadružno zvezo in priporoča posojilnice, pa »Kmetovalec« pobija rajfajznovke, in jih hoče vse odpraviti. Najprvotnejšega smisla za zadružništvo manjka tem ljudem, in to ni čudno, kajti nikdar ne more liberalci biti tudi zadružnik, če pa se vsili v to, vse pokvari.

Ne politični dobiček, ne osebna korist, ne slavo-hleple ne more biti vodilni nagib zadružništvu. Samozatajevanje, žrtvovanje lastnega interesa skupnemu blagru, nesebičnost, osebna žrtev, ljubezen do bližnjega, — z eno besedo: Krščansko svetovno naziranje edino more dovesti zadružništvo do prospeha.

Liberalcem pa tega manjka, zato bodo vsi njihovi zadružni eksperimenti ostali le na papirju ali pa se bodo kmalu razbili.

Izobrazbi.

Francoska vlada na Slovenskem.

Kulturne razmere francoske dobe in njen pomen za Slovence.

Kakor smo to opisali že v zadnji številki »Domoljuba«, je za vladanja cesarja Franca I. (od leta 1792—1835) izbruhnila svetovna vojska. Napoleon Bonaparte je v imenu francoske republike napovedal vojsko celi Evropi; osvojiti so si hoteli Francozi celo Evropo, in ta vojska je trajala 23 let.

Tudi Avstrija je bila zapletena v te vojske, ker je bila ona glavna ovira proti izvršitvi francoskih namenov. In tudi skozi našo slovensko domovino so se tedaj podile sovražne čete, prvič po času, odkar je teptalo turško kopito slovensko zemljo. Trikrat so posedli Francozje Slovensko, prvič leta 1797, drugič 1805 in tretjič leta 1809.

Premagani cesar Franc je moral v dunajskem miru leta 1809, odstopiti Francozom Kranjsko, Primorsko, Istro, beljaški okraj na Koroškem, Hrvaško do Save in Dalmacijo. Francozi so imenovali te dežele skupaj: »Ilirske province«, ker so se v starih časih imenovala Dalmacija in sosednje dežele Ilirija.

V začetku so se prebivalci na več krajih uprli novi gosposki, ker so jih k temu podpihovali razni avstrijski uradniki, ki so ostali še v naših deželah. Pa Francozje so te upore hitro zadušili in kaznovano je bilo samo ubogo ljudstvo, ker uradniki-podpihovalci so še o pravem času odnesli pet čez mejo.

Novi gospodarji so takoj začeli z organizacijo. Vojni davek v znesku 15,260.000 frankov je še vedno tlačil ljudstvo in še ni bil plačan. Na čelu nove vlade je stal maršal Marmont, kateremu je Napoleon, takrat že cesar francoski, pri slovesu naročil: »naj skrbj za blagostanje ljudstva«. Za sedež si je izbral

Ljubljano, ki leži ravno v sredi slovenskih dežel in pa radi tega, da bi bil bližje avstrijski meji, ker Štajersko je bilo še avstrijsko. Tukaj je Sava mejila Avstrijsko in Francosko.

Slovenci od začetka niso bili prijazni Francozom; ljudstvo je še vedno upalo, da pride takoj zopet pod Avstrijo, pa želja se našemu ljudstvu ni kmalu izpolnila. Dežela je ostala Francozom.

Kakor je bil Marmont v začetku neizprosen pri pobiranju vojnega davka v nasprotju z glavnim intendantom ali upraviteljem, ki je imel v rokah civilno upravo in je zagovarjal obubožano ljudstvo, tako je bil pozneje kot »vojvoda dubrovniški« Marmont ljudomil in vedno vnet za blaginjo novih podanikov. Dasi ravno Francozi niso nameravali Ilirije za trajno obdržati, vendar je nova francoska vlada neumorno skrbela, da dvigne ljudstvo v gospodarskem in duševnem oziru, da zaceli krvave rane, ki so jih zasekale narodu zadnje vojske. In priznati se mora, da so se za vse to brigali Francozi bolj, kakor pa prejšnje avstrijske vlade; pokazali so več smisla za resnične potrebe naroda in niso imeli nikakih postranskih namenov; zato so bili pa njih uspehi tudi veliki.

Prvo delo Marmonta, ko je dejansko nastopil vlado, je bilo, da je ustavil plačevanje vojne kontribucije (davka). Po deželi se je klatilo mnogo vojaških begunov, in maršal jih je s svojim odločnim nastopom kmalu ukrotil. Nikdar ni bilo potovanje po naših deželah tako varno, kakor v francoski dobi. Za javno varstvo je posebno skrbela vzorna policija. Roparje so obešali pred rojstno hišo in so jih tam pustili, da so segnili. Marmont je napravil občine odgovorne za javni red, zato so občine same zelo skrbele za varnost osebe in imetja.

Francozi so zatrli tudi rokovnjače, roparsko družbo, ki je bila razširjena po vsem Slovenskem. (Zelo dobro je opisal to družbo Jurčič v svoji povesti: Rokovnjači.)

Pa tudi o vseh dogodkih v svojih pokrajinah je bil maršal natanko poučen; pošta je bila vpeljana po vsej deželi in dvakrat na teden so prihajala pisma iz vseh krajev v Ljubljano. Železnice takrat še niso poznali. Vlada je skrbela tudi za živila. Od začetka je sama določevala ceno vsem živilom, kasneje samo najpotrebnejšim. Vsled obrtne prostosti je padla cena obrtnim izdelkom in obrtni stan se je začel gibati, kajti sedaj je vladala prosta konkurenca (tekmovanje).

Marmont je uvedel nov carinski tarif; pospeševal in podpiral je ilirsko obrt bolj kot pa italijansko ali francosko. V ta namen je izposloval od Napoleona, da so smeje svilo-prejke iz vzhodnih dežel samo skozi Ilirijo v Italijo in dalje na Francosko. Trdovraten pa je bil Napoleon glede celinskega zavora. To je bila namreč prepoved, da ne smejo njegove pokrajine trgovati s sovražnimi državami, zlasti ne z Angleško. Angležem se ni smelo nič prodati in od njih nič kupiti, kakor smo to povedali že zadnjič. Marmont pa, ki se je dal voditi vedno od človekoljubnosti in resničnega blagra svojih podanikov, se je večkrat uprl cesarjevi trmi in uklonil je največjega moža XIX. stoletja, kajti Napoleon je preklical svojo zapoved glede celinskega zavora za Ilirijo in sedaj so se odprli našim obrtnim izdelkom novi trgi. Kot dokaz, kako vnet je bil za narodno blagostanje, bodi: stal je v zvezi z avstrijsko vlado in dosegel je, da je dovolila Avstrija, da se 12.000 volov iz Ogrske pošlje carine prosto v Ilirijo, kjer se je posebno občutilo pomanjkanje živine; Francozi so namreč v prvem času pri iztirjevanju vojnega davka zarubili živino, če drugega ni bilo.

Toda, temu možu ni bilo sojeno, da bo kmalu izpelje započeto organizacijo. Napoleon je rabil takega moža tudi drugod. 26. aprila 1811. je odšel Marmont na svoje novo mesto na Špansko. Njegovih sovrstniki, kakor tudi ustno izročilo hvalijo njegov pošten in viteški značaj. On ni hotel vladati samo z bajoneti, ampak je s svojo dobrotljivostjo in pravičnostjo izkušal spoprijazniti ljudstvo z novo vlado. Poznal je ljudstvo, potoval je mnogo po deželi, spoznaval ljudske potrebe, umeval je to nadarjeno, a siromašno ljudstvo in zato ga je zagovarjal in priporočal Napoleonu, kateri je Iliriji marsikaj izpregledal. Pri odhodu je rekel, da je pustil najboljše vtise in spomine za seboj in ni se motil. Še kasneje se je zelo zanimal za ilirske province. Naredil je načrt za novo organizacijo dežele in za naslednika je bil imenovan grof Bertrand, plemenit mož, naslednik, vreden svojega prednika.

Francozi so imeli mnogo opraviti na Španskem in Ruskem, vendar niso pozabili na slovenske dežele. Nemoteno se je vršila nova organizacija.

Kranjska je bila tačas razdeljena v tri okrožja: Ljubljana, ki je imela 7 kantonov (okrajnih glavarstev) z 48 arrondissementi (arrondismá = občina); Novo mesto, 8 kantonov, 58 občin; Postojna 6 kantonov, 26 občin; Vipava in Črni vrh nad Idrijo sta spadala k Goriški.

Leta 1813. je bilo ustanovljeno novo okrožje Kranj s kantoni Kranj, Škofja Loka, Kamnik, Radovljica.

Tudi davčne razmere so izboljšali in znižali zemljiški davek, ki je v primeri s prejšnjim bil dokaj manjši, znašal je samo 4.500.000 frankov (frank je nekaj manj kot naša krona).

In tudi kmet je zadilhal prosteje in svobodnejše. Osvojili so ga zopet graščinskih, takozvanih patrimonijalnih sodišč, katere je po smrti Jožefa II. vpeljal Leopold II. Lahko se je zatekel kmet k sodišču, ker je vedel, da se mu sedaj odmerja ista pravica kakor grajščaku, njegovemu prejšnjemu tlačitelju. Francoska sodišča so bila nagla, ostra, a pravična in priljubila so se ljudstvu.

V eni stvari pa se francoska vlada ni priljubila našemu globokovernemu narodu. Nič kaj ni bila prijazna cerkvi; v Ljubljani je zatrla kapucine, usmiljene brate in zaplenila njihovo premoženje. Sliši se pa tudi, da se je duhovščini slabo godilo.

Uvedli so tudi civilni zakon. Kdor se je hotel poročiti, se je moral najprvo poročiti pred županom, šele potem naj blagoslovi duhovnik zakon, če to želita poročenca. Če pa ne želita, je pa bilo vse eno. In gorje duhovniku, če se ni držal teh državnih predpisov; za trikratni prestop je bil izgnan iz francoskega ozemlja. Ako se je sklenil zakon postavno pred županom, ga je duhovnik moral blagosloviti.

Uradni jezik je bil francoski in v prav kratkem času so dopisovale občine skoro samo francosko, ker Slovincu je bil bolj soroden Francoz, kakor ozkosrčen, vsiljiv Nемец. Francozi so se počutili v naših krajih kakor doma, priznavali so, da vlada velika sorodnost med značajema obeh narodov. In Francozi so se priljubili ljudstvu, kar kaže sledeče: nove rekrute ilirskega polka so navadno spremljali francoski žandarji; prosili so, naj se to odpravi, ker jim je to v sramoto. Vlada je to odredbo odpravila in niti eden ni zbežal ali dezertiral. Prostovoljno so vztrajali naši fantje v francoski vojaški službi.

Toda drugi dogodki so naznanjali, da bo tudi Francozom na Slovenskem kmalu odzvonilo. Nemški rodoljubi so klicali svoj, do tedaj še nikdar tako globoko ponižani narod, na boj proti Napoleonu. Ta je bil namreč neusmiljeno naklepal Pruse in jim vzel skoro vso deželo

l. 1806. in 1807. Sedaj pa je Napoleonova slava začela bledeti, njegove zmagonosne vojske so krile snežene ruske poljane po nesrečni vojski leta 1812., mali ostanki te veličanske armade so se rešili domov razcapani in bolni. Še enkrat je zablestela Napoleonova zvezda kakor zadnji utrinek pri Draždanih (Dresden) l. 1813., a kmalu je ugasnila pri Lipskem (Leipzig) istega leta. Medtem pa je novi guverner, naslednik dobrega Bertranda, grozoviti Jonut (Žinó), tlačil in izsesaval do mozga naše ljudstvo in kradel po cerkvah. Konečno je znorel, Napoleon je zahteval denarne pomoči, a Kranjci so opešali in ker so slutili, da je konec Napoleona, so se vzdignili proti Francozom. Od vseh strani se je bližala cesarska avstrijska vojska. Francozi so se junaško držali, a ko so izgubili oporo v ljudstvu, so se umaknili iz dežele.

5. oktobra leta 1813. se konča francoska vlada na Slovenskem.

Toda še v drugem oziru smo dolžni Francozom hvaležnost. Kakor so skrbeli za blagostanje, tako tudi nič manj za duševno izobrazbo.

Polnoma so preosnovali ljudsko šolo. Postavili so se na načelo: ljudstvo se izobražuj v domačem jeziku. Ustanovili so začetne šole, mestne šole, 25 gimnazij od Boke kotorske pa do Beljaka je skrbelo za višjo izobrazbo. V Ljubljani se je leta 1810. odprla akademija ali visoka šola. Učni jezik je bil slovenski, kajti Francozi so naravno smatrali jezik le za sredstvo za doseg višje izobrazbe, ne pa za glavni namen izobrazbe, kakor so prejšnje vlade mislile s svojo nemščino, katero se je vtepal v glavo slovenskim učencem v nemških šolah po Kranjskem in podrugod.

V tej dobi je živel mnogo neumorno delavnih mož, Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik, je v svoji veličasni slavnostni pesmi: »Ilirija oživljena« zapel, da »stopa v Slovence duh Napoleonov«, duh moža, ki si je sam, s svojim talentom, podjetnostjo in železnostjo, nevpogljivo voljo osvojil skoro celi svet. In res, na Slovenskem je poganjali nov zarod, nekaj mož, ki so spoznali narod in so ga začeli probujati. Klicali so narodu, da mu mati narava vse nudi, samo zaspan naj ne bo. In resnično so vzbudili narod k resnemu delu. In nikakor ne moremo oporekati, da je nemala zasluga francoske vlade, da so se narodu razbistrili pojmi o državi in zanimanje za javno življenje. Od te dobe slišimo vedno pogostejše, kako zahteva narod svojih državljanov pravic. Francozi so prej združili Slovence in Hrvate v eno telo, kakor pa je to samo postalo cilj. Postavili so temelj jugoslovanske vzajemnosti, združenju slovenskega in hrvaškega naroda. Rešili so nas započete germanizacije, s katero je mislil Jožef II. ubiti in uničiti našo narodno samostalnost. Dasi ravno so vladali Francozi pri nas komaj štiri leta (1809—1813) vendar so vzbudili narod toliko, da se tudi kasnejši policijski vladi ni posrečilo zadušiti klic naroda, ki je zahteval svojih pravic, da se more razvijati nemoteno sebi in državi v korist.

Hvaležni moramo biti tedanjim Francozom, da so ravno ob času slovenskega prepoda prišli na Slovensko in dali zavetja domoljubnemu delovanju slovenskih pisateljev.

Opomba. Kdor bi se hotel natančneje poučiti o tej dobi, dobi mnogo podatkov v sledečih knjigah: Dimitz, Geschichte Krains (tu je navedenih za proučevanje zelo mnogo virov). Orožen, Vojvodina Kranjska, Spisi in življenjepisi Valentina Vodnika in drugih tedanjih pisateljev ter Glaser: Zgodovina slov. slovstva.

Politichen pregled.

ZASEDANJE DEŽELNIH ZBOROV

gre tem bolj h koncu, čim bolj se bliža zopetna otvoritev državnega zbora. Če pregledujemo delovanje letošnjih deželnih zborov, vidimo, da se je marsikaj koristnega sklenilo tako za delavca kakor za kmeta. Le kranjski deželni zbor nima ničesar pokazati, ker po zaslugi naših gospodov liberalcev sploh zboroval ni. In ti ljudje so še toliko nesramni, da se še hvalijo, češ, mi smo zabranili sklicanje kranjskega deželnega zbora! Skoro po vseh deželnih zborih se je uvedla volivna reforma, le kranjski je še nima! Gospodje se boje kmeta, to je čisto umljivo, toda tudi v kranjskem deželnem zboru pride dan, ko bo kranjski kmet pomedel s temi svojimi »prijatelji« in si priboril v deželnem zboru zastopstvo, da bo liberalci zasrbelo in zasklelo ob enem!

Koncem letošnjega leta poteče rok sedanjemu kranjskemu deželnemu zboru. Vršile se bodo nove volitve, po zaslugi liberalcev še po starem volivnem redu. Pa kakor je ta volivni red krivičen, bo vendar še lahko kmet pokazal, da ni zadnji v deželi, prišel bo bič in pognal liberalce tja, kamor spadajo, v kot med smeti!

LEP PREDLOG

je stavil deželni zbor nižjeavstrijski. Zahteval je, da se uvedejo za kmečke fante pri vojakih kmečki tečaji, v katerih bo vsakemu mogoče spoznati in priučiti se napredka v kmetijstvu, tako da bo vsak odslužen kmečki fant lahko rekel, da je vendar nekaj profital pri vojakih, kar mu bo koristilo celo življenje. In ravno poslanci nižjeavstrijskega deželnega zbora so liberalcem najbolj v želodcu! Zaponnimo si to!

V ČEŠKEM DEŽELNEM ZBORU

pa je večer prepir. Znano je, da je vlada sklicala češki deželni zbor samo pod pogojem, da bo obravnaval le gospodarska vprašanja. To se je tudi zgodilo. Poslanci češke narodnosti so stavili obilo predlogov v korist češkega kmeta, glede deželne zavarovalnice, gospodarskega združništva itd. Pa glej ga spaka! Na pot so jim stopili Nemci, ki ne vidijo radi, da bi se stanje češkega kmeta izboljšalo, in skušajo z vsemi sredstvi preprečiti njih zahteve. Čehi na dobro vedo, kaj bi pomenilo zanje, če obvelja Nemcem in so pripravljeni bojevati se do skrajnosti za svoje pravice. Ta boj nameravajo prenesti češki poslanci tudi v državno zbornico, kjer upajo na pomoč drugih Slovanov! Predrznost čeških nemških poslancev res nima konca, in kaj če pri tem trpi — kmet!

ISTRSKI DEŽELNI ZBOR

je že uredil učiteljske plače. Učitelj, ki je v prvi kategoriji, naj ima 1200 K plače, navadni učitelj 1200 K. Zakon določa tudi šest petletnic, tako da se učiteljem vsakih pet let plača primerno zviša.

V odseku za volivno preosnovo se je te dni vršil razgovor o tozadevnem načrtu. Sklenilo se na doslej še ni ničesar. Poročali smo zadnjič o načrtu, kakor so ga predložili italijanski poslanci in dostavili, da s takim Slovanom krivičnim volivnim redom ne bo nič. Trd oreh ima streti istrski deželni zbor — toda jedra ne bodo pozobali Lahi!

DALMATINSKI DEŽELNI ZBOR

nas uči, da se je zadnji čas vlada le pričela bolj brigati za gospodarsko tako zanemarjeno Dalmacijo. Namestniški poročevalec Golf je

poročal v deželnem zboru o vladnih predlogih glede gospodarskega izboljšanja Dalmacije. Za razne izboljšave (melioracije) je določila vlada en milijon. Poslanci so temu poročilu odobraval.

Mnogi dalmatinski politiki pa z nezaupanjem gledajo na ta vladine Dalmaciji koristne korake. Povsod vidijo le »Grossösterreich«, ki si je uslužil tudi Dalmacijo, za vabo pa jim je nastavljal te izboljšave. Roko ima seveda vmes večni nebodigatreba — Mažar.

AVSTRO-OGRSKA NAGODBA.

Z velikanskim zanimanjem je sledila vsa avstrijska javnost nagodbenim pogajanjem, ki so se vršila pretekli mesec na Dunaju. Zanimanje je raslo, ko so se ta pogajanja vsled mažarske samogoltnosti razbila. Kaj bo sedaj, to vprašanje je šlo skozi časopise. Pretečeni teden je prinesel odgovor.

V sredo, dne 2. t. m., so šli avstrijski ministri z ministrskim predsednikom baronom Beckom na čelu v Budimpešto, da tam nadaljujejo nagodbeno pogajanje. Mažarji so pritiskali na avstrijsko vlado, naj se podviza, češ, do 10. t. m., ko bo otvorjen ogrski parlament, mora biti nagodba gotova. Zraven pa niso od svoje strani ničesar storili, kar bi nagodbo omogočilo in tako se je zgodilo, kar smo v obstoječih razmerah pričakovali. V soboto so se nagodbeno pogajanja zopet razbila. Vsa posvetovanja mažarskih politikov med seboj, vse dnevne in nočne seje ogrskih in avstrijskih ministrov niso imele niti trohice uspeha. Vse bi šlo, gladko šlo, ko bi ne bilo tega presnetega kvotnega in bančnega vprašanja. Čez to točko niso mogli priti. Mažari so pač mislili, da žive še v onih časih, ko jim je avstrijska vlada vse lepo podpisala, kar so ji predložili — pa so se za enkrat korenito urezali. V Avstriji imamo parlament, ljudski parlament, ki ne bo več redil gadov na svojih prsih, kot pretekle čase, in ne bo potrdil nobene nagodbe, ki bi količkaj oškodovala Avstrije. Ali niso Mažari to, kar so, edino po milosti avstrijske vlade? Bili so časi, ko so Ogrji ves svoj kapital dobivali v Avstriji. S tem kapitalom so uredili svoje denarno stanje, gradili železnice, izboljševali svojo obrt. Kaj bi bili Ogrji brez avstrijskega kapitala? Mož brez rok in nog — Avstrija je Ogrom dala že več kot preveč. In za plačilo jo še Ogrji pritiskajo in ščiplejo na vseh koncih in krajih. Vsaka potrpežljivost nekaj časa traja, potem pa preneha, in tudi — avstrijska. Kakor je mnenje barona Becka v nagodbenem vprašanju, to je mnenje vseh avstrijskih narodov. Do tu in ne dalje, to so danes besede za Mažare! Avstrijci nismo več nikake šlape, ki bi se dale vsakemu Košutovcu voditi za nos. Nam je vse eno, ali je nagodba ali ne — Mažari, vi glejte!

Ali so Mažari sploh kaj storili, da bi se nagodba ugodno rešila? Da, nekaj so storili. Pripravljeno so bili kvoto nekoliko zvišati, zato so pa zahtevali takozvano pupilarno varnost v Avstriji za ogrsko rento in zastavna pisma. Kdor ve, ka je pupilarna varnost, ve tudi, da bi se izpolniti ogrski pogoj reklo rediti gada na prsih. Celo za pupilarno varnost avstrijskih deželnih in mestnih zadolžnic je potreben državni zakon in sedaj naj Avstrija ogrskim zadolžnicam zagotovi to varnost kar v nagodbi! Avstrija naj garantira za varnost ogrskim zadolžnicam dvomljivo vrednosti! To je res višek mažarske nesramnosti, za katero so že dobili deloma odgovor v razbiti nagodbi, pa ga bodo še, če ne bodo postali ponižnejši!

Kakor po prekinjenih nagodbenih pogajanjih nastane zopet vprašanje: Kaj pa sedaj? Stališče je vendar nekoliko drugačno sedaj, kot je bilo po prvih pogajanjih. Mažari sedaj

že lahko vidijo, da avstrijska vlada ostane pri svoji zahtevi, in če bodo pametni, bodo odnehali. Nekateri mislijo, da se bodo nagodbeno pogajanja v tretjič pričela, topot zopet na Dunaju. Kdaj da se to zgodi, še ni znano.

SPLOŠNA VOLIVNA PRAVICA NA OGRSKEM.

Čim bolj se bliža otvoritev ogrskega državnega zbora, tem silnejše se na Ogrskem agitira za splošno volivno pravico. Ogrski narodnostni poslanci so priredili že 120 shodov, 200 jih pa še mislijo. Podpirajo jih hrvaški socialni demokratje. Ti so sklenili prirediti 6. novembra 150 shodov v prilog splošni volivni pravici. 10. oktobra manifestirajo hrvaški delavci obenem z mažarskimi v ta namen. Celo branjevci bodo ta dan imeli zaprto.

BALKAN.

Na Balkanu se stvari počasi razvijajo. Pravosodno reformo, ki jo je izdelala Avstrija in Ogrska, imamo tu; izvrševati jo bodo pričeli kmalu. Grška in bolgarska vlada sta že obveščene o nameranih korakih glede na makedonske čete. Ruski listi so zadovoljni, ker upajo, da se s tem končajo grozodejstva zlasti grških čet.

Bolgaria se zelo boji, da bi se pri nameranih reformah ne razdelila Makedonija. Bolgarski minister Stančiov je zato izročil zastopnikom velevlasti spomenico, kjer izraža željo, da ostani Makedonija nerazdeljena ozemlje.

VSERUSKI CERKVENI ZBOR.

Ruska cerkev je, kakor znano, popolna sužnja ruske vlade. Že pred leti, tudi lansko leto, so se čuli glasovi da poskušajo nekateri strati ta poniževalni vladni vpliv in rešiti cerkev hlapčevanja nasproti vladi. Sedaj se govori o vseruskem cerkvenem zboru, ki bi imel to nalogo izpolniti in ker se bode obravnavalo o gospodarskih in socialnopolitičnih vprašanih, žele mnogi da se pritegnejo zborovanju tudi nižja duhovščina in lajki. Vlada hoče seveda cerkveni zbor odložiti, ker ne bo rrvao v njeno korist, vendar so glasovi po reformi preglasni, da bi jih mogla udušiti.

Na Ruskem je revolucija doma. Skrajno slabe gospodarske in socialnopolitične razmere potiskajo nezadovolnežem bombe in revolucije v roke. Revolucijskih čet je v Rusiji skoro brez števila, ki se še vedno množe.

SPOR MED AMERIKO IN JAPONSKO.

Bojazen, da izbruhne med Ameriko in Japonsko vojska, je postala neutemeljena. Ameriški vojni državni tajnik Taft je bil sprejet od japonskega cesarja v avdijenci kjer sta spor diplomatskim potom poravnala.

NEMIRI V MAROKO.

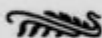
Maroški rodovi se še vedno pogajajo s francoskim generalom Drude. Kaid, poglavar v Medindu, je pripravljen pogoje sprejeti. Tudi med starim sultanom Abdul Azisom in Muley Hafidom se vrše pogajanja. Upati je, da se vse nadaljne zadeve rešijo mirnim putem. Poročila sicer vedo povedati še vedno o četah, ki se zbirajo, vendar so mirovna pogajanja prišla že tako daleč, da se ni bati nadaljnjih spopadov. Prejšnji sultan Abdul Azis je spoznal, da mu bo težko mogoče zopet zasedeti prestol in je pripravljen v slučaju, da se stvari zanj še slabše zasucejo, odpovedati se ter umakniti v Evropo. Prej pa bo še enkrat poskusil svojo srečo. Zato je Muley Hafid že pričel prodirati proti Rabatu, kjer je še mnogo privržencev starega sultana. Nato misli odkorakati s svojo vojsko v Fez, kjer se proglasi sultanom.

Zalostno vlogo igrajo Španci v Maroku. Dokazalo se je, da so pomorščaki bojne ladje »Numancia«, ki je usidrana pred Kasablanko, Maročanom na tihotapski način prodali mnogo patron, kar so pa carsinski uradniki prepričali. Velevlasti so nastopile proti takemu počenjanju in odredile, da se kaj takega več ne more zgoditi. Španska vlada je izjavila, da je s temi odredbami zadovoljna.

Najnovejše poročilo pravi, da so doslej sklenili mirovno pogodbo z generalom Drude je pripadniki rodu Sava, dočim ostali rodovi še niso sklenili nikakih pogodb. Orožja noben rod ne mara izročiti.

MANIFESTACIJSKI SHOD PROTI »SVOBODNI MISLI«.

Na podle in nesramne napade, ki so jih storili svobodomislci v Pragi na katoliško vero in cerkev, so dobili te prosvetljenci pretečeni teden krepak odgovor v Budejevcih. Tu se je vršil ob ogromni udeležbi manifestacijski shod čeških katoličanov, kjer so govorili najodličnejši češki katoliški poslanci. »Mi smo krščansko narodni,« je povdarjal grof Sternberg, »niasi nasprotniki pa brezbožni brezdomovinci.« Dokazoval je, da je svobodomiselna socialna demokracija največja sovražnica kmeta in kmečke male posesti. Nič boljši pa niso liberalci, ki se razlikujejo od njih le po zunanjem kroju. — Pri nas je isto. Socialni demokrati so že načelno sovražniki kmeta, liberalci pa jih poznajo le ob volitvah. Zato pozor pri prihodnjih deželno-zbornih volitvah na takozvane »neodvisne kmečke stranke« in njih kandidate!

Listek.

Spomini s potov in cest.

Piše Anton E.
(Konec.)

8.

Ne li, Ivan, znana ti je povest o izgubljenem sinu? Čital si jo v svetem pismu, v božji knjigi Znana ti je tudi, da se silno veliko izgubljenih sinov še dandanes klati po potih in cestah.

Srečal sem nekoč takega izgubljenega sina. Pol hlačnice na levi nogi je že izgubil, rokav na desnici se mu je prekal po sredi navzdol. Iz ust mu je smrdelo žganje, oči je imel preperežene z rdečimi nitmi.

In zahotelo se mi je, da bi se pogovarjal z izgubljenim sinom.

»Bog ti podeli dober dan, brat moj po Evi in Adamu!«

»O vi ste, gospod? Kam vas pelje pot?«

»V gostilno se grem pokrepčat. Greš li z menoj?«

»Grem z vami magari na konec sveta, samo v oštarijo ne. Ni enega okroglega nimam v žepu, in preveč bi me bilo sram, da bi kdo drugi plačeval zame.«

»Ná krono, in plačal boš sam.«

»Bog z vami, gospod! Odkar sem stopil na pota in ceste, še nisem imel krone na dlani.«

»Kako, za Boga, si mogel živeti?«

»Vedite, gospod: izgubljeni sin ne razločuje med mojim in tvojim.«

Kratek je bil odgovor njegov in odkrit. Videlu se mu je, da se hoče celo pobahati s svojim potepuštvom.

»Pa vendar, delal bi kakor drugi trpini tega sveta. Delal bi, delal! Čemu pohajkujeteš?«

»Gospod, delo je samo kazen za greh; jaz pa nisem zagrešil ničesar.«

In pogledal me je tako nedolžno v obraz, da bi bil najraje pljunil v te hinavske oči.

Stopila sva skozi krvavo rdeča vrata v gostilno. Gostov ni bilo. Samo v kotu pri peči je sedel belooblečen gospod s svetlo plešo na glavi. Izgubljeni sin se je priklonil gospodu ob peči, slekel je svojo umazano gosposko suknjo in jo obesil na klin; z elegantnim gibljajem je sedel na stol in se obnašal jako mogočno. Imel je krono v žepu . . .

»V zahvalo za veliko dobroto vašo hočem kratko povedati svojega življenja dogodbo. Morebiti bode te pisali povest in vam bo prišlo prav.«

»Da bo le resnično, kar boš povedal. Lagati nikar!«

»Da, da, pisali bode te povest; in tole napišite v nej: — Živel je tiste dni izgubljeni sin, ki svojega očeta ni poznal, mater svojo pa le po imenu. Živel je ob tem, kar je nakral, in tako je dorastel v krapkega junaka. Šel je križem svet, da si poišče nevesto, bogato in lepo. A vzel je s seboj na pot le ene hlače in eno srajco, vinarja pa nobenega. Na dolgem potovanju in cestovanju mu je odpadla polovica hlačnice in rokav na srajci se je razparal. Ha-ha-ha!«

Izgubljeni sin se je zakrohotal.

»Ne govori neumnosti! Krono sem ti podaril jaz, zato se nikar ne norčuj! . . .« Pri-poveduj dalje!«

»In vendar, gospod, mi je žal po izgubljenem življenju.«

»Povest o izgubljenem sinu nadaljuj!«

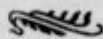
»Dobro. Dobil je izgubljeni sin nevesto, in tudi sina je dobil. Zapustil je nevesto, ker ni bila lepa kakor princesa, sina pa je . . . sina je nekdo črno noč . . . strašna tema je bila, — in izgubljeni sin je svojega sina — umoril. Izgubljeni sin, to sem jaz — Jurij Poniglav! — Pojdite, pojdite, naznanite me policiji; prosim vas, za pet Kristusovih ran vas prosim: naznanite me!«

Strašno so se bliskale izgubljenemu oči. Skočil je pokonci; hitro je oblekel umazano gosposko suknjo, da je počil rokav, in stol je potisnil pod mizo.

»Pišite povest, prosim vas — in naznanite me policiji! Z Bogom!«

× × ×

Ivan, kajne, dovolj je spominov! Zalostni so in veseli, kakor je tudi življenje žalostno in veselo. Ali eno resnico sem si razbral iz teh spominov, ki mi vekomaj ostane v duši: vir veselja na svetu je dobrota božja, vir žalosti in obupa je — greh.

Zopet nekaj novega.

Na pripovedno berilo se polaga dandanes med Slovenci velika in od dne do dne večja važnost; hvalevredno je to, saj ima bralec od dobrega pripovednega berila, katero ima poleg zabavnega tudi vzgojilen in podučen namen, mnogo koristi. Ne le, da mu pripravi tako berilo marsikatero veselo in zabavno urico, temveč ga tudi podučí o marsičem potrebnem in ga vnema za vse, kar je dobro in blago. Vse lastnosti, katere zahtevamo od dobrih in najboljših pripovednih spisov, imajo gotovo povesti slavnega hrvaškega pisatelja Avgusta Šenoa, med katerimi je ena najboljših zgodovinska povest »Seljačka buna«, katero je prinesla »Ljudska knjižnica« v slovenskem prevodu pod naslovom »Zadnja kmečka vojska. Zgodovinska povest iz leta 1573.« To krasno od začetka do konca silno mikavno zgodovinsko povest, katera je preprežena s

tolkimi v zgodovini slovenskega kmeta tako znamenitimi in usodepolnimi dogodki, je založila ravnokar »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Obširna, 378 strani obsegajoča povest bo koristno izpopolnila berilaželnim slovenskim bralcem dokaj dolgih zimskih večerov. Cena knjigi znaša 1 K 60 h, s poštnino 1 K 80 h; vezana knjiga velja 2 K 60 h, s poštnino 2 K 80 h.

Da seznanimo bralca z zgodovinsko dobo, v kateri so se vršili v tej povesti opisani pretresujoči dogodki, navajamo predgovor, kateri zavzema prve strani ob začetku povesti, da spoznamo, kako žalostni časi so bili takrat za slovenskega kmetaka.

»Ako hodiš samotnen popotnik od postaje Zidanmost ob zeleni Savi dol skozi Krško dalje proti Brežicam, te navdajajo, če si kdaj kaj bral zgodovino slovenskega ljudstva, žalostne misli. Lepa je sicer ravnina, ki se razprostira pred tvojimi očmi od Krškega do Brežic in dalje proti belemu Zagrebu; lepo se svetijo ob jasnem dnevu bele graščine ob vznožju dolenskih in hrvaških goric — toda žalostno je tvoje srce, ako se spomniš, kako se je na teh tleh prelivala kri kranjskih, štajerskih in hrvaških kmetov, kateri so se bili uprli neusmiljenim graščakom, ki so bili skoro vsi nemškega ali pa mažarskega rodu. Najhujši upor je izbruhnil pozimi leta 1573, konec meseca januarja. In ta upor ali »punte«, kakor so ga imenovali (od nemške besede »Bund«, to je zveza), nam popisuje povest, katero poslovenjeno iz hrvaščine prinašamo tukaj kot V. zvezek »Ljudske knjižnice«. Prepričani smo, da bodo mnogi z veseljem prebirali to lepo zgodovinsko povest; videli bodo iz nje, koliko se je moral slovenski in hrvaški kmet bojevati za svoje stare pravice ali za svojo »staro pravdo«, kakor so takrat rekli, pa kako je bilo vse to prizadevanje neusmiljeno zadrženo. Dandanes stanje kmetov ni boljše; res da neusmiljenih graščakov ni več in ne več tlake; zato tarejo kmeta preveliki davki, dolгови in druge okoliščine, ki tirajo premnogo — ne k brezuspešnemu uporu — pač pa v daljno Ameriko, katera je bila v onih žalostnih časih našim pradedom še skoro nepoznana.

Povest se godi posebno v krajih med Brežicami in Zagrebom na obeh straneh Save. Če potuješ iz Brežic po veliki cesti v Zagreb, prideš v štirih urah v selo Brdovec: tu je kmetoval Elija (ali Ilija, kakor so mu rekli Hrvatje) Gregorič, Kranjec po rodu, veliki vojskovodja te kmečke vojske. Uro hoda naprej po veliki cesti dosepeš v Zaprešič, ki ga tudi omenja naša povest; če iz Zaprešič nočeš v Zagreb, ampak jo kreneš po stranski cesti na levo, prideš v kakih šestih ali sedmih urah v selo Stubico, kjer je bival Matija Gubec, duševni vodja kmečke vojske ki so ga uporniki hoteli razglasiti za kralja; iz maščevanja, v zasmeh kmetom je gospoda potem, ko je bil upor zadržan, Matijo Gubca z razbeljeno železno krono kronala na trgu pred cerkvijo sv. Marka v Zagrebu, in tudi kraljevi prestol so mu dali: posadili so ga na razbeljen železen stol. Še dandanašnji se poznajo v tleh sledovi, kjer je stal ta prestol. — Če pa v Zaprešiču ne kreneš v stran, ampak greš po veliki cesti kar naprej proti Zagrebu, si v dobri uri v selu Podusied; ondi vidiš mogočne razvaline nekdanj slovitiga Susjedgrada (ali, kakor bi slovensko rekli: Sosed-grada). Tukaj je prebivala v začetku naše povesti vdova Heningovica, ki je bila dobra mati svojim podložnikom; toda v njeno veliko nesrečo je imel páravico do polovice gradu in dohodkov še nekdo drugi — mažarski plemenitaš Batori, ki je pa prebival daleč gori na Ogrskem. Zato je pa iskal kupca da bi mu prodal tisto polovico. In res, kupec se je našel! Ku-

pil jo je mažarski plemenitaš Ferenc (Franc) Taši, najokrutnejši človek v naši povesti. Z zvižajo so vdovo Heningovico odpravili v graščino Stubico, Susjedgrad pa je zasedel Taši. Kmalu je prepodil vdovo tudi iz Stubice. Taši je neusmiljeno ravnal s svojimi podložnimi kmeti: s silo je dal loviti kmečke mladeniče, katere je potreboval za vojaške; oskrnjeval je žene in dekleta, zatiral duhovnike in plemenitnike. Z njim je držal hrvaški ban Peter Erdedi, ki je bil tudi Mažar in po prvi svoji ženi Margareti zet Tahov. Za pravico sta se pa potegovala: poštenjak Ambrož Gregorijanec, takrat podban hrvaški in Nikolaj Zrinjski, slavni junak, ki je branil trdnjavo Siget pred Turki ter ondi padel leta 1566.

Od Susjedgrada je še poldrugo uro do Zagreba. Tu, pred cerkvijo sv. Marka na griču, odkoder se tako lepo vidi vse Posavje tja do Brežic, je bila zadnja postaja tega križevga pota hrvaških in slovenskih kmetov: tu je bil — kakor smo omenili — z groznimi mukami umorjen »kmečki kralj« Gubec.

Naj še pristavimo, da sta z Gubcem vodila upor še dva: Andrej Pasanec in Mihael Gušetič, to so bili tisti slavni trimožje (triumvirat), za vrhovnega poveljnika pa so bili ti trije postavili Elijo Gregoriča. Uporni kmetje so se zavezali med seboj s prisego, spoznali so se med seboj po bršljino ali »zimzeleno«, ki ga je imel vsak »puntar« za klobukom, kakor poje narodna pesem »a zimzelen ima za klobukom«; po vaseh pa je krožilo petelinovo pero, in kdor ga je prijel, je s tem pristopil k zvezi ali »bundu«.

Toliko se nam je potrebno zdelo omeniti, da bo vsakdo lažje razumel povest.

Hrvatje in Slovenci so v turških vojskah skupaj prelivali kri za sveto vero; skupaj so jo prelivali hrvaški in slovenski kmetje v zadnji kmečki vojski za »staro pravdo«; naj bi bili tudi zaneprej dobri prijatelji!

Dosedaj so iz hrvaščine prevedene sledeče povesti priljubljenega pisatelja Avgusta Šenoa, katere se dobijo v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani:

»Baron Ivica«. Povest. (Spisal A. Šenoa.) Cena 40 vin., po pošti 50 vin.

»Čuvaj se senjske roke.« Zgodovinska povest. Spisal A. Šenoa.) 70 vin., po pošti 80 vin.

»Zadnja kmečka vojska.« Zgodovinska povest iz l. 1573. (Spisal A. Šenoa.) 1 K 60 h, po pošti 1 K 80 h, vezana 2 K 60 h, po pošti 2 K 80 h.

Da olajšamo našim bralcem naročevanje te lepe povesti in jim damo več prilike, nabaviti si dobro pripovedno in podučno berilo, smo pridelali današnji številki naročilni list (dopisnico), naslovljen na »Katoliško Bukvarno« v Ljubljani. Na tej dopisnici je navedenih še nekaj drugih vsega priporočila vrednih knjig; prepričani smo, da bo marsikateri naših bralcev rad segel po teh izbornih spisih. Posluži naj se le priložene dopisnice; podčrta naj naslove onih knjig, katere bi si rad naročil, ali pa naj samo prečrta to, kar si ne mara kupiti. Razun tega naj podpiše na dopisnico svoje ime in navede natančen naslov.

»Katoliška Bukvarna« bo na podlagi teh naročil doposlala vsakemu zaželjene knjige po poštne postopku ali pa tudi pod križnim zavitkom in priložila poštnohranilne položnice za brezplačno doposlato denarja.

Razgled po domovini.

V nedeljo, 13. t. m. ob pol 4. uri popoldne v Radovljico na občni zbor slov. katoliškega društva za radovljiški okraj. Na dnevnem redu bo poleg letnega društvenega poročila razgovor o ustanovitvi kmečke zveze za radovljiški okraj in protest zoper sklepe jugoslovanske učiteljske zveze. O državnem zboru bo poročal g. državni poslanec Josip Pogačnik. Povabil se bo pa na shod še en državni poslanec, ki bo govoril o kmečki organizaciji. Zborovalo se bo v dvorani hotela »Bastl«. Natančni spored se objavi po lepakih. — Da bo na shodu zastopana vsaka občina našega okraja, naj z živahno agitacijo poskrbe gg. zaupniki. — Za odbor: Janez Vurnik, t. č. predsednik; Matija Mrak, t. č. tajnik in blagajnik.

Državni poslanec dr. Krek je govoril na strankarskem shodu avstrijskega krščansko-socialnega delavstva v Lincu o kartelih. Njegov izborni govor so vsi navzoči odposlanci sprejeli z velikim odobravanjem. Državni poslanec dunajski in voditelj krščanskih delavcev, Kunšak, se je našemu poslancu iskreno zahvalil za poročilo. »Slovenski Narod« je grdo napadal dr. Kreka radi njegove udeležbe na tem shodu. Liberalce kajpada silno jezi, ko vidijo, da imajo naši poslanci velik ugled tudi po drugih deželah, za njihovega Hribarja se pa živ krst ne zmeni.

V Domžalah so bili stopilj delavci v Ladtätterjevi tovarni v štrajk. Ker je gospodar deloma ugodil opravičenim zahtevam delavcev in delavk, je bil štrajk kmalu končan. Lepo je to, da je vladalo soglasje med delavci in da so se vsi ravnali po geslu: Vsi za enega, eden za vse! Le združeni premoremo nekaj.

Novi volivni red za goriški deželni zbor je potrjen od cesarja. Nove volitve se bodo vršile že po tem redu. Liberalci, ki so sami glasovali za ta volivni red, se seveda hudujajo nad katoliško stranko. Po novem redu bodo prejalislej dobili Slovenci večino v zbornici. Napredek je gotovo ta, da se je uvedla četrta kurija, ki dobi šest poslancev.

Skoro vsi deželni zbori so že razširili volivno formo, ker dobro vedo, da ne dá ta nujna zadeva več zavlačevati. Kranjska dežela je bila prva, ki je po naših poslancih zahtevala za deželni zbor razširjenje volivne pravice, a še danes je nima po krivdi liberalcev, ki vedo, da izgube z razširjeno volivno pra-

vico za vselej večino. Toda tudi tu bo morala priti, naj velja kar hoče. Ljudstvo zahteva svojih pravic in noben liberalcec mu jih ne bo prikrajšal.

Posvečevanje oltarja in zvonov. Na rožnensko nedeljo je posvetil premil. g. knez-škof dr. Anton Bonaventura Jeglič veliki oltar farne cerkve na Brezovici pri Ljubljani. Popoldne ob treh pa je posvetil štiri zvonove za novo samostansko in farno cerkev sv. Antona na Viču. Posvečenje zvonov se je vršilo pred cerkvijo. Navzočih je bilo mnogo vernikov, ki so pazno sledili pomenljivim obredom. — Nove zvonove so peljali lepo okinčane preteklo soboto čez Ljubljano na Vič.

Štajerski deželni poslanec dr. Dečko je že blizu tri leta bolan na živčni bolezni in bo težko popolnoma okreval. Pred tednom se je določilo nad njim sodno oskrbstvo in je imenovan njegov svak g. A. Cvenkl za kuratorja. S tem je pa tudi nehal biti dr. Dečko deželni poslanec. Ker se šestletna doba zasedanja štajerskega deželnega zbora kmalu konča, najbrže ne bo odrejena dopolnilna volitev.

Socialistični očenaš. Da za socialiste ni vera »privatna stvar«, katero treba spoštovati, ampak »najglavnejša stvar«, katero treba uničiti, dokazuje sledeče bogokletno zasukanje našega Očenaša, katerega so socialisti natisnili na tisoče izvodov in razširili med svoje zapeljane delavce in težake. Tu je socialistični očenaš: »Oče naš, socializem, ki nisi v nebesih, ampak na zemlji, blagoslovljeno bodi tvoje ime. Ker ni ne Boga, ne njegovega kraljestva, naj pride tvoje socialistično kraljestvo na ta svet in naj se zgodi tvoja volja, da postanejo vsi ljudje na zemlji socialisti. Daj nam vsakdanjega kruha, katerega nam neče dati katoliški Bog, in odpusti nam naše dolge, katere smo si nakopali pri oderutih, da bi mogli plačati krivične davke ter nas reši vseh gospodarjev. Odnese naj jih vrag! Amen.« — Tako mislijo in molijo socialisti in tako mislijo dandanes vsi brezverci.

V Trstu je občina ustanovila občinsko pekarno, ker so peki predrago prodajali kruh. Peki protestirajo proti ncvi pekarni, ki jako veliko kruha proda na dan.

Liberalni učitelji so najstrupenejši nasprotniki »Domoljuba« zato, ker naš list pošeno okrca protiljudsko delovanje liberalnega učiteljstva in opozarja stariše in slovensko

ljudstvo na to pogubno rovanje. Ta jeza liberalnih učiteljev nam priča, da »Domoljub« prav dela, ko odkriva te neznosne razmere, katerih mora biti prejalislej konec. Liberalno učiteljstvo razširja proti našemu listu slabo urejevani časopis »Domače ognjišče«. Prepričani smo, da bo naše ljudstvo ostalo zvesto »Domoljubu«, liberalni učiteljski list pa vrnilo, kadar ga dobi.

Ne v Ameriko Zadnja leta se je ljudstvo, zlasti iz Kranjskega, začelo kar trumoma seliti v Ameriko, vsled česar postaja na kmetih pomanjkanje delavcev čimdalje občutnejše. Res je sicer, da se dá izseljevanje spraviti v normalni tir samo z dalekosežnimi socialnopolitičnimi in narodnogospodarskimi reformami, vendar pa je dolžnost vseh poklicanih faktorjev, to nezdravo izseljevanje kolikor mogoče omejevati. Zato je pri vseh prilikah treba svariti pred takim nepremišljenim korakom ter povdarjati, da se le prerado zgodi, da zvođenec vsi upi izselnikom, še predno dospo do svojega cilja ter izgube še tisto malo imetje, ki so ga prej imeli. V tem smislu ljudstvo poučevati je predvsem naloga duhovščine in učiteljstva, ker imata z njim največ stika, ter osobito časopisja, ki je dandanes zelo razširjeno in dostopno vsem slojem brez izjeme. Kranjska deželna vlada je izdala, pred kratkim, da se to izseljevanje kolikor mogoče omeji, strogo navodilo glede izdavanja potnih listov, ker se često dogaja, da jo mladeniči v vojaški službi izkušajo popihati s tujimi potnimi listi čez morje. To navodilo pravi, da se mora vsak izselnik izkazati, da ima dovolj imovine za eventualno vožnjo nazaj, če bi ga ameriška gosposka pri izkrcaju slučajno zavrnila, in pa da je plačal vso vojaško takso, sicer se mu potni list izdati ne sme. Sploh pa je dolžnost gosposke, iti ljudstvu po možnosti na roke, da dobi zaupanje vanjo ter da se mu priljubi rodna zemlja, ki skriva dovolj zakladov za vsakega, samo poskati se jih mora.

Slovincem, ki prihajajo v Gorico! Iz Gorice se nam piše: Nova bohinjska železnica nam dnevno dovaža goste s severa, zlasti živo je v Gorici ob sobotah in ob nedeljah, ko prihaja iz Kranjskega in Koroškega mnogo romarjev. Posebno v nedeljo, dne 29. sept., in v ponedeljek, 30. septembra, je kar mrgolelo romarjev po Gorici. Prišel je namreč z

Bleda posebni vlak. Tudi goriški trgovci in gostilničarji so bili jako zadovoljni. Le to smo opazili, da ti romarji se ne ozirajo na naše narodne trgovce, pač pa ravno nasprotno je opažati. Vse sili le k italijanskim trgovcem, ki so našemu stremljenju hudo nasprotni. Tudi v ponedeljek, dne 30. septembra, so bile italijanske prodajalne jestvin polne romarjev. Videli smo v neki italijanski prodajalni kar natlačeno polno ljudi, medtem ko je bila slovenska prodajalna nasproti popolnoma prazna. To je pač žalosten prizor narodnemu srcu, in to mi je dalo povod, da sem napisal pričujoče vrstice. Slovensko časopisje po Kranjskem in Koroškem naj bi opozarjalo ljudstvo, da naj se poslužujejo v Gorici le pri slovenskih trgovcih, kajti narodni trgovci so tudi imeniten faktor v boju za slovensko Gorico. Opozoriti pa je tudi gospode duhovnike in učitelje, da opozarjajo svoje ljudstvo na ta narodni greh.

Liberalni zadrugarji! Znano je, da so bili od nekdaj naši liberalci nasprotniki vseh ljudskih zadrug. Zaničevali so in še zaničujejo Rajfajzovke, kmetijska društva in slično. Snovali so na združnem polju doslej edinole kapitalistične posojilnice, kjer so liberalni odvetniki imeli iz svojih ekspenzarjev mastne dohodke. Danes so se pa našli liberalni odvetniki, ki so izprevideli, da ljudstva ne pridobe nikdar zase, če se ne posvetijo združnemu delu. Ne iz ljubezni do ljudstva, ampak po okolnostih prisiljeni so se začeli brigati za združništvo in so si osnovali liberalno »Združno zvezo«, misleč, da se s tem rešijo politične smrti! To je torej tista bilka, koje se oklepajo potaplajoči! Po tem naj jih naše ljudstvo spozna in sodi!

Poslanec Žitnik, ki je pred tedni hudo obolel, je toliko okreval, da more iz sobe. Toliko v pojasnilo volivcem in drugim, ki so mu pisali med boleznijo, pa niso dobili odgovora.

Osebnost vest. Gospod Vlado Pušenjak, znani strokovnjak na združnem polju in združni organizator, je vstopil dne 7. t. m. v službo pri »Združni zvezi« v Ljubljani. Gospod Pušenjak je dovršil juridične študije ter združno visoko šolo v Darmstadtu.

Telovadni odsek pri D. M. v Polju. Deseti telovadni odsek mladeniške organizacije so ustanovili v nedeljo, dne 29. septembra, popoldne pri D. M. v Polju. Med godbo in petjem so ga ustanovili. Vrli tamburaši so zaigrali koračnico, nato je gospod kaplan otvoril shod in dal besedo predsedniku ljubljanskega telovadnega odseka, ki je v svojem govoru razmotrival nekatere programne točke telovadnih odsekov. Z navdušenjem, izraženim v odobravanju, so sprejeli navzoči izvajanja brata govornika, pevski zbor pa je zapel nato »U boj«. Zatem je govoril tajnik ljubljanskega telovadnega odseka brat Puc, ki je v svojem lepem govoru navduševal mladeniče do bratske ljubavi in do dela v korist odseka. Na programu so bile dalje volitve odbora in še nekatere tamburaške točke. Sestanka se je udeležilo mnogo moških in mladeničev. Odsek šteje že sedaj do 40 članov. Želimo mu istih uspehov, kot se ponašajo dosedaj z njimi vsi odseki in mu kličemo: Na zdar!

Angelček varuh. Lep zgled, kako angelček varuh varuje otroke, se je pripetil dne 16. septembra med postajama Purkla-Gosdorf. Nekako ob tri četrti na 9. uro dopoldne je na tej progi vozil osebni vlak. Naenkrat preseleti vse potnike čudno dviganje vozov. Strojvodja je siloma ustavljal vlak. Kaj se je zgodilo? Saj še vendar imamo precej daleč do postaje? In vlak se ustavi. Potniki hitijo iz vozov. Otrok so povozili! Sprevodnik privleče kake dve leti starega otroka izpod voza. Vsi smo se bali, da bo ves zmečkan. Otrok je jokal. Preiščejo ga in — nobene rane

ni bilo najti na njem. Blizu kraja, kjer se je to zgodilo, je kmečka hiša. Otrok je zlezel na progo. Strojvodja ga je zapazil. Naglo je ustavil vlak, pa ga ni mogel več pravočasno ustaviti. Veter, ki ga je povzročal vlak v svojem diru, je vrgel otroka na progo in ga pritisnil k tom. Stroj in dva vozova sta šla preko njega, ne da bi se ga dotaknila. Med padcem se je mogoče malo udaril, pa tudi ustrašil, zato je jokal.

Poseben vlak na Dunaj. Povodom avstrijskega katoliškega shoda, ki se bo vršil meseca novembra na Dunaju, nameravajo nekateri somišljeniki prirediti posebni vlak Slovencev iz Ljubljane na Dunaj. Državna železnica je dotičnemu odboru pisala, da dovoli v ta namen znižano vožnjo. Iz Ljubljane na Dunaj in nazaj bi veljala vožnja v tretjem razredu samo 14 K 10 h. Vsi, ki se žele pridružiti, naj to takoj po dopisnici naznanijo uredništvu »Slovenca«.

Shod v Polhovem Gradcu. Včeraj popoldne po nauku se je vršil v »Društvenem domu« v Polhovem Gradcu dobro obiskan shod. Shod je otvoril gosp. župnik Laznik in povedal, da je namen današnjega shoda ustanoviti kmečko zvezo. Gosp. državni poslanec Gostinčar je potem poročal o delovanju državne zbornice. Povedal je zakaj ni bilo mogoče našim sedeti skupno z liberalci v enem klubu. Mi smo možje, ki nimamo dveh obrazov in prepričani smo, da bi naš ljudstvo obsodilo, ako bi šli z liberalci. Govoril je še o pomenu kmečke zveze in priporočal domačo mlekarino. Poslušalci so ves čas pritjevali in g. župnik je predlagal zaupnico poslancem v Slovenskem klubu, kar je shod z navdušenjem sprejel. O pomenu kmečke zveze sta še govorila gg. Iv. Nep. Gostinčar in horjuljski župan Stanonik. Slednji je v krepkem govoru ožigal liberalce in navduševal kmete za kmečko organizacijo. Izrekel je željo, naj bi se kmečka zveza ustanovila za cel vrhniški okraj in predlagal, naj se izvoli odbor, ki bo stopil v dotiko z Vrhničani. Ko je še govoril par jedrnatih besed g. župnik, je bil shod zaključen.

Smrt v tujini. V Linhartu, Pennsylvanija, je umrl Slovenec Valentin Brejc. — V Delagua, Colorado, se je ponesečil v kovačnici Alojzij Lušin, doma iz Brež pri Ribnici. Rojaki so mu zbrali za pogreb.

Nečuvčen škandal. Iz Celovca se nam piše: Nov škandal se je zgodil zopet te dni v Celovcu na glavnem kolodvoru c. kr. državne železnice. Družba sv. Mohorja je pričela z razpošiljanjem svojih knjig za tekoče leto ter se je v to svrhu poslužila, enako kakor prejšnja leta, dvojezičnih voznih listov. Službojuči uradnik pa je sedaj, ne oziraje se na to, da so te pošiljatve namenjene vse v izključljivo slovenske kraje, naenkrat začutil v sebi potrebo, zahtevati, da se mu mora poleg slovenskega besedila napisati vse tudi v nemškem jeziku ter je kratkoma lo sprejem bal z družbenimi knjigami zavrnil z značilno opombo, da smatra on tako postopanje za izzivanje (provokacijo). Odbor se je na to prednost pritožil pri ravnateljstvu c. kr. državnih železnic v Beljaku, odkoder pa do danes ni dobil še nikakega odgovora ter bode podvzel potrebne korake, da pride ta zadeva v razgovor tudi v državnem zboru, na kar opozarjamo vse naše čč. gg. drž. poslance, da se blagovolijo z vso odločnostjo za stvar zavzeti, ker si vendar ne smemo pustiti krati naših pravic po kakem nadutem nemškonalcionalnemu uradniku, kateremu je treba enkrat za vselej povedati, da naj pusti politiko doma ter naj je ne zanaša v urad. Pa tudi to naj se mu pove, da je on tu zaradi ljudstva in ne ljudstvo zaradi njega. Za prevažanje družbenih knjig plačujemo raznim železnicam

vsako leto ogromne svote denarja, in zato naj se nam delajo težkote in sitnosti od strani uradnikov! Kaj takega ne bomo trpeli. — Čč. gg. poverjenike družbe sv. Mohorja torej uljudno prosimo, da blagovolijo za knjige poprteti toliko časa, da se ta zadeva konečno reši.

Slovenska kmečka zveza štajerska si pridobiva vsak dan več zaupanja med kmečkim ljudstvom, zato tudi število njenih pristašev vedno bolj narašča. Slovenska kmečka zveza prireja pridno shode in njeni voditelji iščejo vedno stika s kmečkim ljudstvom, da slišijo njih zahteve. Nasprotna liberalna Narodna stranka pa se plazi po zasedah ter z lažmi in zavijanji dela tiho in zahrbtno zgago med kmeti, ker se liberalci boje, da bi se kmet združil in postal močan. Zato pa vkup, kmetje, pod zastavo S. K. Z. in proč z lažljivo liberalno Narodno stranko! — Lepo je brati to poročilo o napredovanju štajerske kmečke zveze. Tudi mi priporočamo najtopleje, da naši kmetje pridno pristopajo kmečkim zvezam, ki so skoro že po vseh krajih ustanovljene.

Bianca ob Savi dobi železniško postajo, za katero se je krepko potegoval štajerski državni poslanec vrli dr. Benkovič. Volivci so mu hvaležni za njegov trud.

Tridesetletnico tiskarstva je obhajal 3. t. m. tiskar in črkostavec g. Makso Petrič pri tvrčki J. Krajec nasl. v Novem mestu. Društvo tiskarjev mu je podarilo pri tej priliki prekrasno uro v znak priznanja njegovega delovanja.

Naš rojak, g. dr. Jožef Plemelj, doma iz Bleda je imenovan od cesarja za izrednega profesorja matematike na univerzi v Carnovicah.

Liberalci so sovražniki kmeta. To so pokazali že nešteto krat. Kako so padli po kmetu, ko je hotel za par vinarjev podražiti mleko, je dobro znano posebno kmetom v ljubljanski okolici. Na trgu so jih liberalci klofutali in ženam pobijali posode in razlivali mleko. Sedaj se zopet izjavljajo liberalci po svojih listih za odprtje soske meje in pišejo, da bi bilo to v korist našim deželam. Seveda, ker potem bi prišlo na tisoče in tisoče živine v našo državo in vsled tega bi mogla znatno pasti cena naše živine. In naš kmet, ki edino še pri živini dobi nekaj denarja, da more plačati delavce in visoke davke, bi bil zopet hudo udarjen. Toda kaj se briga liberalna gospoda za kmeta, da je le ona sita pa je dobro. Za kmeta nima niti dobre besede, kaj šele kruha. Ob času bližajočih se deželnozbornih volitev bodo pa ravno ti liberalci hodili po deželi in se kazali kot zagovorniki in prijatelji kmeta, tedaj pa naj se spomni kmet tehle vrstic in pokaže vrata vsiljivim liberalcem.

Šola brez Boga. V Kraju Pont Croise na Francoskem so te dni odprli novo šolsko poslopje. Šolski nadzornik Chatecler (Soteler) je med drugim rekel tudi te besede: »Naši nasprotniki smatrajo naše šole kot šole brez Boga. V resnici zginja misel na Boga med nami bolj in bolj, in bo kmalu popolnoma izginila.« Kamor so Francozi prišli, tja škilijo tudi prostomisliči, za to pozor!

Prijatelji naših liberalcev in socialnih demokratov. Francoski framasoni vedno bolj divjajo proti cerkvi. Po naročilu framasonske lože so pred tednom odstranili v Bille križ iz ljudske šole. Katoliški občinski odbor pa je sklenil soglasno v seji, da se križ zopet postavi v šolskih sobah. Zgodilo se je to na jako slovesen način. Dva občinska odbornika sta nesla v veliki procesiji dva križa. Prisedši pod šolo, je pričakal ljudskošolski učitelj in protestiral proti temu, da se obesita križa na steno. Toda občinski odbor se ni zmenil za brezverskega učitelja, temveč je pritrldil križa. Steno. Ljudstvo pa je navdušeno klicalo: Mi

hočemo Boga v naših šolah in »Živel Kristus.« Mnogo udeležencev je bilo ginjenih do solz. — Tako svobodo proti katoličanom poznajo oni framasoni, za katere se ogrevajo naši liberalci in jih podpirajo ter zagovarjajo v »Slovenskem Narodu«.

Protest katoliških Čehov. V nedeljo, 29. septembra se je zbralo na tisoče katoliških mož v mestu Budjejevice na Češkem, da se izjavijo proti sklepu, ki so jih storili združili framasoni, med katerimi so bili zastopani tudi slovenski liberalci v Pragi. Govorili so na shodu grof Sternberg ter poslanci dr. Zaruba, dr. Stojan in dr. Myslivec. Listi so poročali, da je bilo na shodu 50.000 katoličanov, ki so bili vsi edini v tem, da je treba stopati v obrambo proti brezvestnim liberalcem in socialnim demokratom, ki širijo svoje pogubne, brezbožne nauke po časopisu »Svobodna Misel«, ki se tudi po nekaterih krajih širi in prebira. Tudi naša dolžnost je krepko odbijati vse poskuse naših framasonov, da ne pridejo do veljave v nobenem zastopu.

Tifus še ni popolnoma ponehal v občini Št. Vid-Zatičina. Še nekaj bolnikov je, na novo je obolel zopet eden pri Lesjaku na Kafanzu. — V Št. Vidu je bolan še dr. Repič. Vendar se je vršil ondi že semenj ta teden. — V Postojni je še več bolnikov, ravnotako tudi nekaj okoli Rakeka. — V Ljubljani je bolezen ponehala.

»Dom in Svet«. Starejše letnike, 1904 do 1905, priporočamo slavnim izobraževalnim društvom ter cenjenim naročnikom po znižani ceni. Dobe se pri upravništvu »Dom in Sveta« v Marijanišču, Ljubljana, Poljanska cesta.

Veliko ljudsko veselico je priredilo preteklo nedeljo v prostorih hotela »Union« pevsko društvo »Ljubljana«. To društvo je jel napadati na najsurejši način »Slovenski Narod«, zato, ker ni hotelo več nositi liberalnega jarma. Pri zadnjem občnem zboru so člani društva pometali vse liberalce iz odbora. Sedaj se je pričelo novo življenje. Mnogo novih pevskih moči je pristopilo in v nedeljo so privrkat nastopili. Program je bil jako obsežen. Pevci so izborno popevali, navdušeno odobravanje občinstva, ki je napolnilo vse, prostrano dvorano, vinsko klet in druge prostore, je pokazalo, koliko simpatij žvija med našimi somišljeniki to društvo. Pri veselici je svirala vojaška godba, med posameznimi točkami pa je nastopil šentviški mešani zbor pod vodstvom g. Rusa. Tudi te vrle pevci je občanstvo navdušeno pozdravljalo. Na veselici smo opazili državna poslanca Pogačnika in Jakliča, deželnega poslanca dr. Schweitzerja in mnogo odlične gospode iz Ljubljane. Videli smo zastopnike društev iz Št. Vida, Jesenic, Škofje Loke in drugod. Z eno besedo: Bilo je lepo in prijetno.

Slovenskim starišem v premislek. Čas je že tu, ko odhajajo Vaši sinovi na visoke šole. To je odločilen korak za verne sinove, ki so primorani se odtegniti od svojih ljubljenskih starišev, njih vestnemu nadzoru in živeti prosto v tujem kraju. Čitali ste gotovo »Slovenca«, ki na kratkem opiše življenje visokosolcev v Pragi, kjer je tabor vseh brezvercev, ki pogublja svoje duše in napeljuje še druge dobre dijake na »moderno« brezversko stališče. Zalostno je, da v Pragi ni niti slovenskega katoliškega mišljenja. In zakaj? Zato, ker nimajo v tem mestu nikake krščanske zaslombe, ampak so prisiljeni občevati s framasoni, s takozvanimi svobodomislci. Zato, dragi stariši, le pazite na vaše sinove, če se ti pogubijo, vas bodo še v poznejših letih zasmehovali. V vsakem vseučiliškem mestu je tudi naša stranka zastopana. Tam se bodo vaši sinovi takoj ohranili, kakoršni so zapustili svojo rojstno hišo in ljubljene stariše.

Abiturient.

Gorenjske novice.

USTANOVNI SHOD »KMEČKE ZVEZE« ZA KAMNIŠKO DEKANIJU

se vrši v nedeljo, dne 13. t. m., v dvorani »Kamniškega doma«, ob 3. uri popoldne, s sledečim vzporedom: 1. Pozdrav in nagovor osnovalnega odbora, 2. govor državnega poslanca dr. J. Ev. Kreka, 3. Sprejemanje članov in volitev odbora, 4. Slučajnost. Vsi pristaši Slovenske Ljudske Stranke kmečkega stanu so povabljeni, da se udeleže tega velevažnega ustanovnega shoda in da pristopijo h »Kmečki zvezi«!

Iz Št. Vida nad Ljubljano.

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. Zabavni večer priredi mladeniški telovadni odsek v Št. Vidu v nedeljo, dne 13. t. m., ob 5. uri popoldne v telovadni dvorani »Pri Cebavu«. Na vspredu je: Tamburanje, deklamacija in dve šaloigri. »Zamujeni vlak« je že več ali manj znan, a v tej obliki bo prvič igran na šentviškem odru. Drugi igrokaz pa bo: »Revni čevljar in bogat Anglež«, kateri je nedavno v ljubljanskem rokodelskem domu vzbudil mnogo smeha in bo isto storil brez dvoma tudi pri nas, zlasti ker sta glavni vloži v rokah spretnih igralcev-telovadcev iz Ljubljane. Veselica pa bo zanimiva tudi zato, ker na njej nastopi prvič tamburaški zbor telovadnega odseka, za katerega člani je pogledom na kratko dobo učenja, ta korak že precej drzen, a se je vendar odločil storiti to, da pokaže, da fantje tistih ur, ki so jih porabili pri tamburicah, niso zapravili. Opozorjamo, da se po predstavah vrši istotam velika prosta zabava s tamburanjem in drugimi zabavami. Z ozirom na vse to, veljaj v nedeljo v Št. Vidu in okolici le en glas: Zvečer k pošteni zabavi šentviških telovadcev!

g Vedno kaj za smeh! Zabava mora biti, če je ne napravimo mi, preskrbe nam jo pa liberalci. Samo zadnja je bila nekoliko predebela! Kakor maček okrog vrele kaše, hodijo liberalci okrog našega g. kaplana; radi bi ga, a kakor hitro pride kdo preblizu, ostane mu — opečen jezik. Tako je spustila oni dan neka slavna šentviška kapaciteta v božji svet interesantno novico, da jo je g. kaplan z denarjem prasnol v Ameriko — Tisti dan se je ves liberalni štab zbral v »edini napredni gostilni v Št. Vidu« »Pri Vrencu«, da se poraduje ob kolosalnem dogodku, kateri bo najprimernejša ilustracija neodvisnemu kandidatu pri deželnozborskih volitvah. A glej jo smolo! Gosp. kaplan se je v kuhinji smejal tako glasno, da se liberalnim stebrom »Pri Vrencu« pobesili nosovi in so jo urnih krač pobrisali pod streho — Mi pa, ko smo zvedeli za tisti dopis v resnicoljubnem »Gorenjcu«, smo si mislili: Nobeden noče biti sedaj kriv, ampak eden je moral biti, Bofkar ali pa Zognov Johan ali pa — Foter.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Iz Ihana skoraj nikoli ni dopisa, kakor bi sploh ne živeli. Pa temu ni tako. Nekoliko se vendar gibljemo, čeravno premalo. 25. avgusta je naše izobraževalno društvo napravilo veselico. Uprizorili so naši fantje in dekleta narodni igrokaz »Zaklad« in so prav izborno igrali in tudi pevski zbor je prav dobro prepeval. Naši člani radi uprizarjajo igre, to je hvalno, le da bi se bolj brigali tudi za mesečna predavanja, to bi bilo želeli. Prosim vas, dragi društveniki in društvenice, nikar ne zanemar-

ajte tega, ker je zelo važno in smo vsi potrebni poduka. Opozorjam na prihodnje predavanje, ki se vrši 13. oktobra popoldne po božji službi. Pridite v obilnem številu, da ne bo govornik govoril praznim stenam!

g K. s. izobraževalno društvo v Mekinjah priredi dne 13. vinotoka veselico s sledečim valček, udarja tamburaški zbor »Planinka«; vspreedom: 1. Brož: »Na zdar«, koračnica; 2. Vilhar: Bogoničlovo slovo, odlomek iz »Jamske Ivanke«; 3. N. L.: »Ples ciganov«; 4. Satner: »Zjasni zvezde mi temne«; 5. »Sijaj solnčice«, po narodni harmoniji Ferjančič, moška zbor. 6. »Mlinar in njegova hči«, žalcigra v petih dejanjih. Začetek točno ob pol 4. uri.

g Iz Čemšenika. Pred kratkim napadel me je nekdo, katerega pa dobro poznam, v »Narodu« ter mi očital več reči. — Veste brezimni strahopetnež, ime Orlando Furioso gotovo Vam pristaja, če sploh komu. Ali se ne spominjate več 13. julija 1906, ko je bilo celodnevno čiščenje Najsvetejšega v Čemšeniku in ste me Vi napadli prav surovo?! In zopet, kdo je bil hušji Orlando Furioso, kakor uprav Vi, ob priliki lanske dekanijske vizitacije, dne 29. maja! Ali hočete zanesljivi prič? Nadalje mi podtakate slabe namene, ko sem 26. avgusta 1907, okoli pol 10. prosil pri znani gostilni, naj mi odpro, ker sem imel opraviti nekaj posebno važnega. Da se ni takrat nič nedostojnega zgodilo, da nisem rabil besedij, katere ste Vi popolnoma izvili iz trte, ali pa izvedeli od nezanesljivih prič, temu priča je Janez Vidmar, ki je bil takrat zraven. Ako Vam drago, ga vprašajte, saj imate dovolj časa za take čenče, kakor ste pokazali s tem svojim »duhovitim« dopisom. Toda, dragi prijatelj moj, dober svet Vam dam: »Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce!« Ste-l morda že pozabili, kaj se je uprav Vam očitalo v tem oziru pred kratkim pri sodišču?! Naprej ne govorim, mislim, da me razumete. — Imenujte mi ime tiste moške postave, ki je stopila pred mene ter mi rekla: »Aha, vi ste kaplan itd.« Če mi to dokažete, dobite takoj 200 K, katere Vam bodo dobre teknile; dobro veste, zakaj. — Hvalite mojo »kunštino« glavno: toliko sem pa že »kunšten«, da sem Vas »pogruntal« takoj. Vprašam Vas, kdaj in kje sem rekel, da sem škofov svetovavec; ako mi navedete pričo in kraj, — ta namreč je Vam na razpolago, — dobite drugih 200 K; bodo kmalu plačani dolгови. Kdaj in kje sem govoril, da sem več, kakor skoro vsak duhovnik, da bo moral iti gospod N. proč in jaz pridem na njegovo mesto? Dokler mi teh trditev ne dokažete, imenujem Vas nesramnega obrekovalca. Kdo je zopet zdaj začel, ali ne Vi? Potem nikar ne vzdihujte, da Vas preganjajo po nedolžnem! Ako boste še kaj čekali po »Narodu« o meni, — daleč ste jo že zavozili, — pa vsaj označite natančno kraj, odkoder dopisujete, da ne bodo naši vrli Čemšeničani zavolje Vas na slabem glasu, in se podpišite z imenom, če imate kot »veležnačaj« še kaj poguma, kakor se jaz, Jožef Očepek, kaplan čemšeniški.

g Kaj je novega v Moravčah? Z oreha je padel kočar F. Završnik iz Kolavdre vasi. Klátil je v zadnjem deževju orehe, kjer mu je izpodrsnilo; padel je primeroma pet metrov globoko na kamen ter bil v trenutku mrtve. — Blagoslov Marijine kapelice na Hribcih bo v nedeljo, dne 13. oktobra.

g Iz Moravč. »Blagor mrtvim, ki v gozdu zaspijo, ker njih dela gredo z njimi«, te besede so nam donele po ušesih, ko smo spremljali v torek 1. oktobra k večnemu počitku gospodično Marijo Detela, sestro velepospšov. gosp. dr. Fr. Detela. Ko se je oglašil v nedeljo mrtvaški zvonček, naznanjajoč pretržno vest, da blage Marije ni več med živimi

mi, je bilo solzno marsikatero oko, marsikdo je vzdihnil: Spavaj v miru in v živaj plačilo v nebesih, zlata duša! Prenehalo je biti srce, ki je bilo vneto vsikdar le za dobro, za sveto stvar, srce, ki ni poznalo sovraštva, ne prepira. Kako spoštovana in priljubljena je bila pokojnica, je pričal njen veličasten pogreb. Zbrali so se farani v obilnem številu od blizu in daleč. Dekleta Marijine družbe so nosile pred rakvijo krasne vence. Pevski zbor izobraževalnega društva je pel žalostinke pred hišo, v cerkvi in na pokopališču. — Blaga rod-bina stoji ob grobu in plaka . . . Nasproti zeva odprtina groba, — črna gruda — a na vrhu se sveti križ, znamenje prihodnjega življenja, ki oznanja potrjim tolažbe polno vest:

Da vidimo se
nad zvezdami,
da vidimo v raji večnem se,
nad zvezdami!

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d Iz Dol pri Litiji se poroča: Dne 26. septembra bil je blagoslov in otvoritev nove dvorazredne šole. Udeležba bila je velika. K slavnosti so prišli razun domačih tudi g. okrajni nadzornik Stiasny in 14 učiteljev in učiteljic, še celo pred 25 leti tu službujoči g. Janko Toman, sedaj nadučitelj v Moravčah. Blagoslovil je šolo č. g. V. Filler ter s primernim lepim nagovorom pred sv. mašo povzdignil vso slovesnost. Po sv. maši je blagorodni gospod nadzornik v šoli tudi nagovoril in navdušenih besedah navzoče ter razkazoval s skioptikom potovalne spomine. Potem so bili pogoščeni otroci s kruhom in malinovcem in drugim jedlji. Po odhodu šolskih otrok zbrali so se gostje pri banketu, katerega je priredila g. učiteljica v novi šoli, pri katerem so se vrstile napitnice na podjetnika, ki sta izvršila tako lep stavbo, katera je kras cel občini, dalje g. župniku kot šolskemu prijatelju in g. nadzorniku, kateri je v vsakem oziru pospeševal, da se je stavba lepo in hitro izvršila itd. Prebrali so se tudi pozdravi od bivših učiteljev, med njimi brzojav iz Bosne ponosne od pred 18 leti tu službujočega učitelja Ivanetiča. Bila je lepa slavnost, kakoršne v tem kraju še nismo videli.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Na Muljavi je umrl 28. septembra ondotni župan Anton Kutnar po domače Suhó. Bil je vrl naš somišljenik in občespoštovan in ugleden mož. Pobrala ga je pljučnica v skoro najkrepkejši dobi. Bridko je zadel ta udarec mnogobrojne znanice in prijatelje ter vso okolico. Naj v miru počiva!

d Na Krki pri zdravnikih sv. Kozmu in Damijanu je bilo na kvaterno in na godovno nedeljo svetnikov-zavetnikov nenavadno veliko romarjev. Romanje jako pospešuje precejšnje število izpovednikov. Ob romanjih hodijo namreč k nam izpovedovat beli menihi cistercijani iz sosednje Zatičine.

d Županom so izvolili na Krki novi odborniki po hudi medsebojni borbi g. Antona Poljanca po domače Matizelna. Propadel je pri tej volitvi Grbec v kljub temu, da je volil sam sebe in vkljub temu, da so mu zadnje volitve precej olajšale možnjikec.

d Sv. Križ pri Kostanjevici. Mi ljudje hočemo biti srečni ne le v večnosti, ampak že tudi tukaj na zemlji. Da pa dosežemo to srečo, moramo odstranjevati zla, ki nas ovirajo

na potu do sreče. Največ zla pa prizadene našemu telesu pomanjkanje; pomanjkanje pa nastane vsled zapravlivosti. Temu zlu more odpomoči le varčnost. Varčnost bo naredila srečne hiše, varčnost bo dala hrano in obleko, kadar bo treba, varčnost nas bo rešila, če nas nepričakovano zadene nesreča, varčnost nam bo prinesla sto in sto koristi. Kako pa naj varčujemo? Nesimo denar v hranilnico! Če to storimo, imamo dvojno korist: prvič je denar dobro spravljen in drugič, denar se množi. Ker pa hranilnice ne sprejemajo vsakega vinarja, zato nesimo denar v drugo, manjšo hranilnico »Čebelico«. »Čebelica« ima namen, da njeni člani vlagatelji s tem, da zbirajo male zneske, pripravljajo temelj nadaljnemu varčevanju. Tudi pri nas v Križevem smo jo pred kratkim ustanovili. Sprejema vsake, tudi najmanjše vloge ter obrestuje po 4 odstotke obresti in prišteva te obresti k glavnici koncem vsakega leta, tako, da se obrestujejo tudi obresti. »Čebelica« ni samo za dekleta Marijine družbe, ki so podaril denar za poslovne in hranilne knjige, za kar jim srčna hvala, ampak za vse stare in mlade varčne ljudi. No, pri nas ljudje prav pridno nosijo denar v »Čebelico«. Pomislite, 29. septembra je bilo oznanjeno, da se je ustanovila, pa je imela še isti dan nekaj čez 153 kron, ki smo jih že obrestonosno naložili v hranilnici in posojilnici pri Sv. Križu. Poslovanje se vrši v sobi g. kaplana Govekarja v nedeljah po litanijah, pa tudi v drugem času, kakor je temu ali onemu bolj prilično. Bog daj, da bi naši vrli ljudje še naprej tako pridno prinašali denar v »Čebelico« in tako varčevali in da bi tudi drugod kjer še nimajo »Čebelice« kakolikor hitro mogoče ustanovili to koristno napravo!

d Iz Žužemberka se piše: Bral sem v »Domoljubu« o shodu gostilničarjev v Ljubljani. Mnogo mi ni bilo po volji, kar so liberalni gostilničarji sklenili. Jaz bi jim svetoval, da bi bili predlagali, naj se napravi posebna postava, ki bi prepovedovala iztirjevati gostilničarju gosta, kateremu je dal na up pijače, daši je bil že do grla sit.

d Od. Sv. Gregorija. Izjava. Podpisana sva bila mnenja, da bo Slovenska Gospodarska stranka zastopala edinole gospodarske interese. Zdej pa čujeva, da goji tudi protiverske strmljenje, zato izjavljava s tem, da nečeva nič več opraviti imeti s to stranko in odklanjavo na shodu v Sodražici nama podeljeno odborništvo. Ivan Levstik s. r., posestnik na Brinovšici, Anton Pirnat s. r., gostilničar v Hojčem.

d V Radečah pri Zidanem mostu je dne 29. septembra umrla Marija Gorenc, stara 89 let in 8 mesecev. Nad 50 let je služila v hiši g. Juvančiča. Kako so jo v tej hiši cenili, je pokazal lep pogreb, kojega so se udeležili vsi bližnji sorodniki Juvančičevi.

d Iz Tržišča na Dolenjskem. Nesreča. V nedeljo, dne 29. m. m., so pili Jožef Navlan in njegova žena iz Polja ter posestnika in rudniškega delavca sin, 18-letni Jakob Pungarčar iz Gabrijel, v Noljažovi zidnici v Gabrijelah in pozneje v noči v Dolenšekovi gostilni istotam. Vsled pijanosti se je razvnel mali prepir in nasledek tega je bil, da so Pungarčerja izranili iz hiše. Kmalu potem so se odpravili proti domu J. Novlan in žena ter neki drugi delavec, za njimi pride Pungarčar, držeč v roki ročico. Ko to zapazi Novlan, gre za Pungarčerjem. Ko pride isti do hiše, kjer stane Pungarčar, ga udari prvi tako nesrečno po glavi, da je Navlan v jutru dne 30. m. m. umrl. Jakob Pungarčar se je drugi dan sam šel javit sodišču v Mokronog. Pungarčar do sedaj še ni bil v nikakem tepežu ter je veljal za zgledega mladeniča, pa vino in nagla jeza sta ga spravila v nesrečo. Mladeniči, varujte se alkohola!

Notranjske novice.

Idrijske novice.

n Idrijski telovadni odsek napreduje dosti dobro. Če pomislimo, da so v njem samo mladeniči, ki le malo zaslužijo, pa si vendar prizadevajo, oskrbeti si vse, za telovadbo potrebne reči, se moramo čuditi njihovi korajži. Polagoma bodo napredovali; naročili so telovadno obleko. Nabavili si bodo najprej drog, potem pa še drugo orodje. A dovolj sredstev nimajo. Katoliška delavska družba, ki je v njenem okrilju telovadni odsek, je blagohotno odstopila srečolov pri prihodnji veselici telovadcem. Dosti dobitkov si ne morejo sami nakupiti, zato prosijo podpiratelje naše mladine, da podarijo kak dobiček. Iz dobička pri srečolovu se bo kupil drog. Naš telovadni odsek nas napolnjuje z veseljem; polni zaupanja smemo gledati v bodočo moč naše organizacije, naj so nam tudi vsi gospodujoči elementi nasprotni.

n Slomškova podružnica za idrijsko okolico je imela svoj občni zbor 3. oktobra v Idriji pri g. Didiču. Malo udov šteje med učitelstvom, pa se vseeno živahno giblje. Ti vrli učitelji niso farški podrepani, ampak so trazen misleči, od strasti ne zaslepljeni možje, ki vedo, da se je liberalizem preživel. Liberalna učiteljska društva pa počivajo. Kateri pa so bolji učitelji, ali Slomškarji ali Hribarjevci, to veste sami predobro. Poslanec Jaklič je ob tej priliki obiskal svoje stanovske tovariše in jim povedal mnogo zanimivega iz javnega življenja. Take poti delajo zastoj »klerikalni« poslanci. Liberalci, pokličite Hribarja, naj pride v Idrijo kaj poročat.

n Izkupil jo je ubogi Kristan. Lomil je v svojem lističu »Nazaju« navadne liberalne fraze: Klerikalci so nasprotniki vede. Fant si je mislil? Kar se govori lažljivo že stoletja, kar sem tolikrat slišal, to mora biti resnica, to mora veljati tudi za Idrijo. »Slovenec« mu je pa z imeni, številkami in letnicami dokazal, da so duhovniki idrijski — torej menda »klerikalci« — veliko od svoje plače žrtvovali za šolo, med tem, ko so bile liberalcem že obstoječe šole preveč.

n Veselico pripravlja »Katoliška delavska družba« v Idriji za nedeljo, 20. oktobra.

Iz reške doline.

n Na korajžo kliče zadnji »Notranjec« zopet svoje backe, češ, da se naj začno vendar pripravljati za prihodnje deželnozbornske volitve in udriha z lažmi po duhovščini. Kot uvod za volitve naj se pa skliče velik shod v Postojno. Kdo se ne bi smejal tej komediji? »Notranjec« naj le laže, kakor mu drago še naprej; saj, ko minejo prihodnje deželnozbornske volitve, se bomo spravili pa še nanj, da ga popolnoma iztrebimo, kakor bomo liberalce ob volitvah. Za sedaj pa naj nam le pove, koliko iztisov se ga pošilja zastoj ljudem?

n V Afriko se je odpravilo v šume precejšnje število moških iz jablaniške občine. Pot jim je tja in nazaj plačana. Poleg brezplačne hrane zaslužijo še kake tri krone dnevne.

n Kandidat za prihodno deželnozbornsko volitve na Notranjskem se imenuje makarounov Košumatom Tone iz Bistrice. Tako so slišale stene hotela »Lloyda« v Ljubljani, ko so se liberalci pogovarjali o svojih kandidatih. No, nam se je to že malo zdevalo, da se Tone pripravlja na kaj posebnega. Njegova romanja v razne vasi, o katerih se je nam točno vse poročalo, le potrjujejo še bolj to vest. Kot dobri ljudje mu prijateljsko svetujemo, da naj si to muho izbije iz glave. Če hoče kandidirati v veleposestvu, tam seveda,

naj ga le izvolijo, a kot kmečki poslanec pa Tone že nikoli izvoljen ne bode, ker mi kmetje le preveč dobro vemo, čegavega očeta sin je on.

n **Velkanskno povodenj** smo imeli prošle dni v reški dolini. Skoro vsa dolina je bila pod vodo.

n **Dva vojaška nabora** je zamudil posestnika sin France Lenarčič iz Nadanjega sela, ker se ni hotel iz Amerike odzvati svoji vojaški dolžnosti. Zagovor, da ni imel potrebne denarja za pot, mu ni pomagal. Obsojen je bil na dvanajst dni strogega zapora in deset kron denarne globe.

n **Po krivem pričal**, Hlapec Anton Šorc je tožil pri sodišču v Bistrici svojega gospodarja Andreja Delosta, da mu neče izplačati zaslužne mezde 25 K 60 vinarjev. Delost je odrekel zahtevano plačilo, trdeč, da je bil Anton Šorc pogodbeno zavezan do 20. majnika t. l. v njegovi službi ostati. Pri obravnavi je pa tožnikovo oče, Anton Šorc starejši, srenjski pastir, pod prisego krivo izpovedal, da se je njegov sin z gospodarjem pogodil, da ostane ta le do sv. Jurija pri njem, ne pa do 20. majnika. Tri zaslišane pričbe so potrdile krivo pričevanje obdolženca, ki bo zato sedel štiri tedne v težki ječi.

n **Okrog Suhorlje** se je potepal okoli Krebelj Anton, doma iz Ostožnega Brda, ki je bil že zaprt okoli štiri leta. Ušel je iz prisilne delavnice in sedaj je strah in trepet ljudem, ker napada ljudi na cesti, na polju in krade po hišah. V vasi Dolini so mu dale večerjo, ko ga niso poznali. Preočil je tudi in grozil je fantu, ki je z njim spal, z revolverjem, če ga izda, ko je oropal hišo. Za orožnike bi bilo prav primerno delo, da bi poiskali tega tička.

n **Prestavljen** je c. kr. sodni adjunkt Mirko Grasselli v Ljubljano iz Bistrice, na njegovo mesto pride g. Ivan Sinkovič.

n **Izvrstnega dopisnika** se imenuje knežki profesor Zgaga samega sebe v eni zadnjih številki »Notranjca«. V zadnji številki pa pravi ta navdušeni boritelj »Svobodne šole«, katera hoče, da se ne bi podučeval več krščanski nauk v šoli in naj bi ljudje čisto pozabili na Boga, to-le: »dokler nam boče orožništva primanjkovalo, bodo tatovi in hudodelniki vedno dihali bolj svobodno«. Čemu pa ne? Če zahteva svobodo brez Boga v šoli, ta izvrstni dopisnik, zakaj je ne bi še tat in hudodelnik zase, če ni Boga?

Iz Starega trga pri Ložu.

n **Umrl** je v Starem trgu dne 16. septembra poštar g. Viktor Vadnou v 36. letu svoje starosti. Služboval je v Starem trgu približno dve leti. Prejšnje službeno mesto je imel v Opatiji.

n **Po člutsko**. Razprodaje zemljišč so v zadnjem času pri nas na dnevnem redu. Razkosavanje zemljišč je brez dvoma pogubonosno kmečkemu stanu. Ni naš namen, govoriti v tej za kmeta sicer zelo pomembni stvari. Molčati pa ne moremo, videč, na kako čuden način si nekateri kupci pomagajo pri razprodaji. Mojster v tej stvari je znani Modic iz Nove vasi. Pred nedolгим časom je razprodajal na drobno v naši župniji kupljeno posestvo. Uvod v licitacijo se je napravil s pijačo. Pripravljenega je bilo na licu mesta v Vrhniki sod vina in flaškon žganja. K pijači se niso ljudje vabili, ampak naravnost silili. Bili so nalašč najeti mešetariji, ki so ljudi gonili k vinu in žganju. Ko so prodajali izven vasi ležeeč parcele, nosili so Modicovi agenti za ljudmi — steklenice z vinom v košarici. Pilo se je seveda zastonj! Zastonj? O, presneto drago vam je bilo plačano vino in žganje, kaj ne gosp. Modic? Bloški magnat že vé, zakaj ob takih prilikah napaja ljudi, saj pijan človek se ne

zmeni, če tudi za sto ali par sto kron predrago plača na dražbi. Kdor s takim postopanjem ljudi v stanju nerazsodnosti spravlja ob trdoprislužni denar, je vreden najostrejše obsodbe.

n **Novo podjetje**. Veliko lesno tovarno gradi v sosednjem Hrvaškem na Milanovem vrhu naš rojak g. Franjo Žagar, tovarnar v Markovcu. Napravil je baje s čabransko grajščino pogodbo za več let, da bo ves les iz velikanskih čabranskih gozdov prevzel e on ter ga žagal na novozgrajni tovarni. Vsekako moramo pohvaliti podjetnost g. Žagarja, ki ima lesno trgovino že itak zelo razširjeno.

n **Podružnico družbe sv. Cirila in Metoda**, ki je bila zaspala spanje pravičnega, izkušajo naprednjaki oživiti k novemu življenju. Ne agitiramo proti njej. Povemo le svojim ljudem, da pristaši S. L. S. nimajo povoda, pri obstoječih razmerah ogrevati se za družbo sv. Cirila in Metoda. Zakaj bi dajali svoje darove liberalcem na razpolago, ko bomo lahko brez liberalnega spremstva pošiljali svoje prispevke obmejnim Slovincem v podporo. Slovenska krščansko-socialna zveza je že sklenila potrebno v tej stvari pri zadnjem občnem zboru na Jesenicah. Naj se naše stranke ljudje obračajo s svojimi darovi za obmejne Slovence na domače izobraževalno društvo, ki je član ljubljanske kršč. soc. zveze, in bo šlo vsakemu rado na roke!

n **Odhodnico vojaškim novincem** je napravilo izobraževalno društvo dne 29. septembra v društveni sobi. Društveni predsednik je pozdravil navzoče, zlasti fante odhajajoče k vojakom, bodreč jih, naj tudi na tujem ostanejo odločni katoliki in zvesti Slovenci. Ko so tamburaši več lepih točk zaigrali fantom v slovo, se je zaključila priprosta zabava.

n **Zadnji romarski shod na Križni gorji** bo letos dne 20. oktobra, to je na žegnansko nedeljo. Ta shod je pri ugodnem vremenu izmed vseh v letu skoro najbolj obiskan. Na svidenje torej, romarji, na žegnansko nedeljo pri sv. Križu!

Iz raznih krajev Notranjske.

n **Z Vrhnike**. »Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov« je priredilo v nedeljo, dne 6. oktobra, veselico z jako bogatim vsporedom. Gospodje tamburaši so jako spretno udarjali več tamburaških točk; za tem je društveni pevski zbor tudi v splošno zadovoljnost lepo zapel par domorodnih pesmic. Ko pa je nastopil g. Franc Leskovec s kupletom »Zauber Francelj« ni bilo smeha ne konca ne kraja, tako izborno se je ponašal na odru z le njemu prirojeno šegavostjo, za kar mu je občinstvo burno ploskalo. Slednjič so gg. diletantje uprizorili igro »Štefan Kokus«. Vsi igralci so svoje vloge jako dobro rešili, posebno g. Molek je izvrstno pogodil Štefana Kokusa, kakor tudi g. Rebolj vlogo župana. Dvorana je bila polna občinstva. Videti je bilo samo zadovoljne obraze, no, bila je tudi res izvrstna zabava. Vso čast gosp. Jankotu Sedeju, društvenemu predsedniku in vsim, ki so pripomogli, da se je veselica tako sijajno izvršila. Treba je bilo gotovo mnogo truda, toda občinstvo Vam je hvaležno. Le kmalu nam zopet priredite kaj enakega.

n **Čudnega brakirja** je imel v nedeljo dne 29. septembra na lovu Matija Weithauser s Črnega vrha. Brakir je bil ta dan volk, prignal mu je na štant njegovega psa. Pes niti zalajal ni, tako spoštovanje je kazal pred redko divjačino. Matija si je mislil, kdorkoli si, padel bodeš, če te jaz ustrelim. Potegne in volk se zvali na prvi strel. Pripeljali so ga na večer v Črni vrh, kjer smo imeli priliko ogledovati res velikega volka.

n **Z Vrha nad Rovtami**. Ne pomnimo še dopisa iz našega kraja. Zato se oprimo neko-

liko nazaj v preteklost. Lansko leto je bila naša župna cerkev od zunaj in od znotraj prenovljena, 30. septembra lanskega leta smo imeli veliko slavnost, sv. birmo, posvečenje župne cerkve in velikega oltarja. Pri tej slavnosti je bilo navzočih 11 gg. duhovnikov in okoli tri tisoč ljudi. Potem smo imeli sv. misijon, katerega so vodili čč. gg. jezuitje. Ta sv. misijon je bil prvi v naši fari. Letošnje leto ob obletnici sv. misijona in posvečenja župne cerkve smo imeli tridnevne duhovne vaje. Vodil so jih čč. gg. kapucini. Srčna hvala za to domačemu gospodu župniku in čč. gg. misijonarjem. Njih nauki nam ostanejo v vednem spominu. Podružnica cerkev sv. Nikolaja je tudi popravljena in ima novo streho. Neki posestnik v naši župniji je napravil majhno kapelico, ki je posvečena na čast žalostni Materi božji in je bila blagoslovljena na angeljsko nedeljo. Romarski shod na Mali Šmaren je bil dobro obiskan. — Letina je pri nas dobra, bodisi žito ali krompir, vse je dobro obrodilo. Tudi sadja imamo precej. Po nekaterih krajih je pobila toča in tako uničila poljske prideleke, da je bil trud ubogega kmeta zastonj, a pri nas tega ni bilo, zato bodimo Bogu hvaležni.

Koroške novice.

k **Črna**, V 36. številki »Štajerca« je pod naslovom: »Iz Črne na Koroškem«, dobro znani dopisnik z imenom Anton Prešiček, se spraval nad mojo osebo. Stejem si v čast, da me napada omenjeni list, sramoval bi se, ko bi me hvalil, in tudi ne maram, da bi kdaj tako daleč zašel, da bi me »Štajerc« hvalil, če me pa napada, je to pred pošteniimi ljudmi zame odlika. Dopisun trdi, da sem v času volitev ljudem listke z Grafenauerjevim imenom napisaval, pa jaz nisem nobenemu volivnega listka napisal z nobenim imenom in tudi nisem za nikogar agitiral kakor pa ti, pa ti tudi nisi za Nemca, kakor se v dotičnem dopisu izražaš, da bi lahko sklepal, da pripadaš omenjeni stranki, da bi se prikupil svojim predstojnikom, ampak agitiral si za socialnega demokrata Kristana. Dalje trdi dopisun, da jaz zdaj tiste, ki niso hoteli po »farški« piščalki plesat, po gostilnah napadam. Res je, da sem ti jih nekaj naštel, po ne zato, ker nisi Grafenauerja volil, temveč ker si me pred ljudmi blatil in obrekoval. Dalje piše: »Kadar fehtariš po celi fari za cerkvene potrebe, ti je vsak dober, Nemeč kakor Slovenec.« Res se nisem izogibal nobenega izmed katoličanov, ker so nemški verniki ravno tako dolžni skrbeti za cerkev, kakor pa slovenski, tebe sem le enkrat prosil, pa še tedaj mi nisi brez oponašanja dal. Pripomniti je treba, da nisi Nemeč, ampak je posilnimec zdaj, prej si bil socialist, ker izpreminjaš svojo barvo kakor ti kaj boli kaže. Do dvajsetega leta nisi znal besedice nemške, le ko si se po svetu okoli klatil, si se malce naučil. Predbacivaš mi, da sem se priklatil iz temnih krajev, pa sam po sebi ne boš smel soditi druge. Jaz sem domačin, prebivam v svoji občini, kjer sem se rodil in moji pradedje, tukaj je moja rodbina; le ti si se priklatil iz temnih krajev k nam. Vprašaj, ali je katoliško, da odraščene može v krčmi napadam. Pa ti nisi nobeden mož in tudi ne fant. Pri nas je navada, kdor je oženjen ga štejem med može, kdor pa ni, pa med fante. O tem kaj pa si ti, veš najbolje sam in mi tudi. Tvoje življenje je prikladno tvojemu imenu. — Maks Osojnik.

k **Nemška kultura** se je pokazala v jasni luči. Nekje na Koroškem je učitelj otepel šolarja tako, da so se mu poznale na roki tri rane. Mati je peljala otroka k zdravniku, ki

jo je vprašal, ali ima kaj denarja. Ker ga reva ni imela, ni hotel zdraviti. Ko je prišel otrok domu, je dejal očetu: »Zdaj pa ne bodem šel več v šolo, ker me je učitelj po nedolžnem tako čudno opepel.« Kmalu nato je začel čisto žalosten postati in oče ga je spravil v posteli. Čez nekaj dni je umrl, ker se mu je baje kri zastrupila. Uboga mati je iskala še pred smrtjo za svojega sina pomoči pri nekem kmečkem zdravniku (mazaču, po domače povedano), ki pa ji ni dal ničesar, ker je bilo po njegovem mnenju že prepozno.

k Deset konj je poginilo na postaji Reichenfels dne 25. septembra, ki so dospeli iz Beljaka za J. Weinbergerja. Bilo jih je 15. Trej samo pet konj je ostalo živih. Vzrok temu še ni znan.

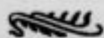
k Orožne vaje deželne brambe leta 1908. Leta 1908 bodo klicani brambovci pehotnih krdel k orožnim vajam od srede maja do srede septembra. Pozvani bodo k vajam na dan 15. maja, 15. junija, 15. julija in približno proti sredi avgusta. Pozivi k vajam se bodo tako uredili, da se oprava ne bo vršila v nedeljo ali na kak praznik. Kdor želi na gotovi dan, oziroma določeni mesec k vajam priti, naj se zgloši pri občinskem predstojniku. Tisti pa, kateri se ne bodo popred zglasili, bodo na primerno oddeljeni na posamične mesece, iz- vzemši julija, ker ta mesec bodo samo taki k vajam pozvani, kateri se bodo za ta čas prostovoljno zglasili.

k Vojaška izučba nadomestnih rezervistov od pešpolka št. 17 se bo vršila letos pri polku v Celovcu, ne pa v Lubljani.

k Ubila se je pri Zihpolju posestnikova hči Ana Halemošnik vsled padca iz svisel na pod. Bila je takoj mrtva.

k Vzburljiv prizor so imeli 29. septembra gledalci zverinjaka v Beljaku. V zverinjaku, last Josipine Sunntinger, je bila ta dan zvečer napovedana predstava z enim nevarnim vzhodno-indijskim medvedom, kateri je, kakor je bilo na naznanilih brati, sestro sedanje krotilke zverin v Dunajskem Novem mestu raztrgal. Seveda je bilo vsled tega v zverinjaku vse polno radovednega občinstva. Proti deveti uri zvečer se je podala krotilka, eno 17-letno dekle, v medvedovo ozko kletko. Medved je bil trmast ter je delal sitnosti mladi krotilki. Ko je pa dekle zapustilo kletko, je pa medved skočil za njo ter jo vgriznil v leva pleča, potem pa še dvakrat v levo roko nad gležnjem. V tej sili je priskočil na pomoč en sluga, kateri je medveda za vrat zagrabil in ga nazaj vlekel, neki drugi je pa medveda hitro z vilami k steni pritisnil, da se je tako prvi sluga lahko rešil nevarne zveri. Težko ranjeno krotilko so prepeljali v bolnišnico, kjer so jo potem morali operirati.

k Ne pustite nabasane puške doma. V Pirki pri Zamostiču je iztaknil doma pod streho 13letni Drobeš zarjavelo puško. Ne vedo, da je puška nabita, je v navzočnosti domače hčerke pokušal streljati. Naenkrat pa puška počni in cev raznese, vsled česar sta bila oba nevarno ranjena, tako, da so ju morali prepeljati v bolnišnico.

Stajerske novice.

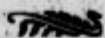
š Potovalni učitelj Goričan. Zadnje nedeljo se je udeleževal gospod Goričan tudi liberalno-strankarskih shodov v gornjegrajskem okraju, na katerih se je izrekala nezaupnica našemu listu. Ali za to plačujemo potovalne učitelje?

š Ježovnik v Gornjemgradu. Kmetje, zapomnite si: Krščanske dolžnosti, biti v nedeljah pri sveti maši, katero ste vi vsi izpolnili,

te dolžnosti takozvani »poslanec« Ježovnik ne pozna. V Gornjigradu je prišel že v soboto večer, v nedeljo je imel shod ob 9. uri, a ni ga bilo ne pri prvem opravilu ob šestih, ne pri drugem ob desetih, dasi bi k vsakemu lahko šel! Domovino so reševali s tam, da so se v neki resoluciji izrekli zoper pisavo »Slov. Gospodara«, a dobili so takoj krepak odgovor, kajti bralno društvo je namah naročilo precejšnje število »Gospodarjev«! Kake večje nesreče ni bilo, ker je Markec z bridko sabljico delal red.

š Svojo ženo je ubil. Pred tednom je v Dolnjem Hotju na Južnem Stajerskem ustrelil svojo ženo petinštiridesetletni kmet Jurij Dounik iz Gornjega Hotja. Imenovan živi že pol leta ločen od svoje žene Marije Dounik, ki opravlja službo babice v Dolnjem Hotju. Ločila sta se radi opetovanih hišnih prizorov, ki so izhajali iz močve ljubosumnosti. V petek ob 11. uri predpoldne je prišel Dounik v stanovanje svoje žene, je zaklenil najprej od znotraj stanovanje, nakar je prišlo do močnega prekanja. Naenkrat je nameril Dounik proti ženi samokres in je izstrelil zaporedoma tri kroglice v njeno spodnje telo. Vse tri kroglice so prodrle ženi v trebuh. Nato je Dounik stanovanje zopet odprl in je zbežal. V hiši so bili ravno zidarji, ki so slišavši streljanje prihiteli na lice mesta, a niso se upali krivca prijeti, ker je vsem grozil, da jih postreli. Krvaveča žena je imela še toliko moči, da je šla ven in se vsedla na gornjo stopnico hišnega praga. Ali od tam je padla na tla in je obležala mrtva. Iz spodnjega telesa in iz ust ji je bruhala kri. Krivec se je nato podal k posestniku Vešnerju, oženjenemu pastorku, ki stannje v Gornjem Hotju. Na potu tjakaj je srečal Antona Vrecla iz Gornjega Hotja, kateriga je ogovoril z besedami: »Le pojdi k pogrebu v Dolnje Hotje, jas sem ustrelil svojo staro!« Ko je prišel Dounik k svoji pastorki, in njenemu možu, je grozil tudi njima, da ju ustrelji. Z begom sta se rešila. Nato se je morilec napotil v Reko ob Pohorskem, kjer se je v gostilni Glazer pokrepčal s čašo vina. Medtem je izvedel o umoru občinski predstojnik v Dolnjem Hotju gospod Pavel Wernig. Ta je takoj poklical orožnike, ki so si ogledali mesto zločina in se podali nato v Reko po Dounika. Tam so ga prijeli in ga gnali vklenjenega pred okrajno sodišče v Mariboru. Truplo ustreljene žene so prenesli v svrhu sodnijske obdukcije v mrtvašnico.

š Tajnik Kunej v Brežicah si je od posojilnice dal zaupnico, kolikor se gre za njegovo uradno poslovanje. Nič bolj razumljivega! Saj tisti trenotek, ko odborniki več ne zaupajo v njegovo uradno poslovanje, moral bi pobrati sila in kopita, če ima kaj časti v sebi. Gospod Kunej sicer dobro ve, da v nekem dopisu v »Slovenca« ni bilo napadeno njegovo uradno delovanje. Mislil si je pač, da mu zaupnica itak ne škoduje! Ostanemo pa pri tem, da tudi njegovo izvenuradno delovanje posojilnici ne sme biti deveta briga, ako odbor hoče, da se zavod vzdrži tak kot je. O tej stvari bomo govorili svoječasno resno besedo; ako hoče zavod ostati izven strank, potem zahtevamo, da vsaj tajnik, ki bi moral biti duša zavoda, opusti svoje politično rovarjenje, ne kratač mu njegovega osebnega prepričanja.

Primorske novice.

Za špirituala v osrednjem semenišču v Gorici je imenovan veleč. P. Antonin Zecchini iz družbe Jezusove. Za prefekta in knjižni-

čarja istotam pa veleč. g. dr. Josip Srebrnič. Čestitamo.

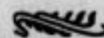
Imenovanja. Višji okrajni komisar in voditelj okrajnega glavarstva v Kopru Gvido Pollay in namestništvni tajnik grof Schmidt-Zabirov na Volovskem sta imenovana za okr. glavarja na Primorskem.

Naloga »Goriške zveze« Pišejo nam: Velika suša e letos uničila kmetu skoraj vse poljske pridelke, zlasti sirk ali turščak. Kmečko ljudstvo bo trpelo vsled tega veliko pomanjkanje. Temu je treba odpomoci. Z veseljem bomo poždravili, ako bi »Goriška zveza« raztegnila, kakor se govori, svoje nakupovanje in razprodajanje na debelo tudi na turščak in moko. To jej bo zdaj tem lažje, ker dobi v kratkem nove prostore za skladišča. Upamo, da jej bodo šle na roko vse njeji pridružene zadruga in društva.

Pomanjkanje sena na Goriškem. — Liberalna sleparija. »Goriška zveza« gospodarskih zadrug in društev je odposlala na ministrstvo za notranje stvari, za poljedelstvo in železnice nujno prošnjo glede nabave potrebnega sena za goriško deželo. Glavne točke te prošnje se tičejo cene sena, ki ne sme presegati 7 K kvintal, in pa prostega prevažanja po železnici. Prošnja je v podkrepitveni korakov, ki jih je storil v tem oziru goriški deželni odbor in pa g. državni poslanec Fon. Naj omenimo pri tem še sleparstva, ki jih ugania v tem oziru »Soča«. Pisala je že davno, da je poslanec Štrekelj že vse uredil glede sena, dočim je dejstvo, da je na Goriškem pomanjkanje sena, dokler ni storil državni poslanec g. Fon potrebnih korakov. Poslanec g. Fon je tudi opozoril vlado na nujno potrebo, da se prepove izvoz domačega sena v tuje države, posebno v Italijo. Zdaj je vsa zadeva v dobrem teku je trdno upanje, da se posreči nabava sena po primernih cenah. Državni poslanec g. Fone napravil potrebne korake tudi pri namestništvu v Trstu in pri osrednji vladi na Dunaju, da vlada izroči v to svrhu vse podpore deželnemu odboru in nakloni tudi druge olajšave.

Novo društvo v Trstu. C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva: »Slovensko krščansko-socialno izobraževalno društvo« v Trstu.

Občinske volitve v občini Grahovo so pred vrati; vršile se bodo tekom tega meseca. Razvil se bode precej hud boj med liberalno-nazadnjaško in katol narodno-napredno stranko, ker liberalcem ne gre v glavo, da bi njim — od Gabrščekove omike prosvetljenim, zapovedovali v občini moške krščanskega prepričanja, ki jih zasramuje v surovosti napredna »Soča« s »tepci« in »backi«. Tako zasramovanje kaže, da mora liberalcem zelo hudo prestiti. No, vsaj ni čudo, ko jih zapuščajo vplivni moške in pristopajo k nam, ker so nje in njihove namene preveč spoznali. Tudi drugi bodo prišli, ko bodo spregledali, v naš tabor. Vi pa volivci kat. narodne stranke, pokažite na dan volitev, da liberalcev ne marate ne le na Dunaju v drž. zboru, kar ste pokazali 14. maja, ampak tudi ne v občinskem zastopu. Na dan volitev pridite vsi na volišče, da bo zmaga toliko sijajnejša!

Pisma mladini.

Prilobčuje Ivan Podlesnik.)

IV.

Kot drugo točko v najini idealni sliki vzornega mladeniča vsa vzela zadnjič jasnost. V mladem človeku vse kipi in gori. Vzori vstajajo in zopet padajo, navdušenja vspla-

menijo do viška, pa se zopet kmalu poležejo. »Brez ciljev in cest« je včasih pri mnogih naših mladeničih pot njihove mladosti. Brez potov in ciljev! To pa ne sme biti! Mladina naša mora imeti pred seboj jasno pot in jasne cilje: kvišku! Kvišku! za vsako ceno in z vsemi mladimi močmi. Kvišku do spoznanja večne resnice, kvišku do življenja, ki je edino vredno življenja, namreč do življenja, polnega dela, polnega načrtov in misli. V tej točki svojega življenja mora biti mladenič na jasnem s seboj. Ta jasnost pa mu mora dati tudi moči in mu okrepiti voljo, da sili tudi naprej. Naprej! Pridejo zmote, pridejo težave življenja, pridejo razočaranja, toda pogumni naš mladenič si mora zaklancati na razvalinah vsega tega: naprej! Iz krvi ran, ki jih vsekava življenje v naša srca mora kipeti volja, ki nas sili, da stopamo po jasnih potih, za jasni cilji naprej. Pa se vležejo na naša pota megle dvomov, pa se vzbude v naših glavah misli, ki nas vabljivo zapečujejo na stranska pota, pa vskiye v mladih srcih strasti, ki zatemejo pogled kvišku in z vsem tem pride obup s svojim zvestim spremljevalcem žalostjo. Tedaj pa mladenič, ako nimaš sam dovolj moči, da bi pognal vse to, zateci se k dobremu prijatelju, zateci se k svojemu duhovnemu voditelju in poglobi svojega duha v močno molitev, pa bo prišla zopet moč, pa se bodo razgrnili oblaki in zablščala bo zopet pred teboj svetla pot in koncem nje jasen cilj; kvišku do resnice, do katere je pot

samo ena, ena

in več, in več kot enega življenja vredna, in več, in več kot ene smrti.

Torej mladenič, bodi najprvo na jasnem o potih, po katerih mora močna volja voditi misli in o potih, na katerih bo najlažje mlado srce našlo prave sreče. Bodi pa dalje tudi vedno na jasnem z dolžnostmi, ki jih imaš kot mladenič do svojih starišev, do svojih prijateljev. Bodi na jasnem s svojo stanovsko dolžnostjo. Četudi je tvoj stan morda malenkosten v primeri z drugimi, toda vedi, da ga ti sam moreš napraviti lepega in velikega, ako spolnuješ vestno in z veseljem svoje dolžnosti. Dolžnosti svoje, posebno stanovske, pa boš mogel vestno in jih boš z veseljem spolnoval, ako boš na jasnem z njimi. To moram storiti, tega ne smem storiti. Na podlagi jasnosti, o dolžnostih, ki jih imaš, boš mogoče šele zahtevati tudi pravic, ki ti gredo. V mladeniški naši organizaciji pa je še posebno potrebno, da je vsak mladenič na jasnem o svojih dolžnostih, ki jih ima nasproti društvu, kateremu pripada. Zavedaj se, da s tem, da pristopiš v drugo društvo ne postaneš samo član na papirju, temveč moraš postati živ sklep v močni verigi organizacije. To ni prva dolžnost, da plačuješ redni mesečni prispevek v društveno blagajno, temveč prva tvoja dolžnost je, da se temeljito spoznaš z nameni društva in če ti isti ugajajo, da skleneš v svojem srcu, da se boš po določbah, ki vodijo do dosege teh namenov z vsemi svojimi močmi tudi ravnal. Vsaka organizacija ima svoja pravila in določbe. Po teh se moraš brezpogojno ravnati. Z navdušenjem in veseljem se moraš poprijeti dela v društvu. Brez tehtnega vzroka ne smeš nikdar zamuditi ure, ki jo imaš določeno za društvo. Kazati moraš vedno zanimanje in veselje do društva, ker s tem podžeš v mlačnih ogenj zanimanja in navdušenja. Določbam odbora se moraš pokoriti, to zahteva v naših mladeniških organizacijah disciplina, o kateri bom obširneje govoril kedaj pozneje. Pa ne samo v društvu moraš biti tak, temveč tudi izven društva se moraš vedno zavedati in tudi kazati, da si član mladeniške naše organizacije, t. j. tiste organizacije, ki si je postavila za svoj namen zbirati in vzgajati dobro našo mladino. Tudi v tvojem zasebnem življenju ne sme biti dejanja, ki vrže tem-

no senco na tvoj značaj, ker če storiš dejanje, ki se ga moraš sramovati kot mladenič, pade ta sramota ne samo na te, temveč tudi na društvo, čigar član si. Kolikokrat morajo naše organizacije trpeti samo radi enega samega uda, ki greši. Nasprotniki naši porabijo vse, da blatijo naše delo. Zato pa mladenič se zavedaj, da je tvoja čast tudi čast društva in tvoja sramota sramota društva. Torej tudi v tej točki jasnost, d abomo lažje izpolnovali prevzete dolžnosti kot člani lepe naše organizacije.

Kot je solnce naravi, tako prijetna naj bo jasnost, da bomo lažje spolnovali prevzete dolžnosti. Kot vzbuja solnce v naših srcih veselje in nas navdušuje, tako naj navdušuje tudi jasnost pri delu, jasnost v načrtih in mislih mlada naša srca. Jasnost prinaša veselje in vesela morajo biti mlada srca. Proč z bolehalo sentimentalnostjo! Pokonci glave in s ponosnimi, s samozavestnimi koraki stopati po potih mladega življenja! Tak mora biti telovadec, tak naš mladenič!

Prejšnje nedelje se je ustanovil zopet nov telovadni odsek pri D. M. v Polju. Okolica ljubljanska ima sedaj že tri telovadne odseke. Letos ustanovimo samo še en telovadni odsek v Kamniku, potem pa bomo porabili vse naše moči za utrjenje obstoječih odsekov in za priprave za prihodnji naš javni nastop. Tudi vprašanje o uniformi moramo rešiti še letošnje leto in vprašanje o zvezi odsekov. Mnogo dela! Veselega, lepega dela! Na zdar!

Protivojaško gibanje na Francoskem. Francoska vlada je sklenila, da zasleduje voditelje protiarfadnega gibanja. Zapreti namestavajo več oseb, med njimi Hervesa.

Kuga v San Franciscu. Na kugi je umrlo 30 oseb.

Bogata sveča na grobu Danteja. Dantejevo društvo, ki ima sedež v Firenci, bo postavilo na Dantejev grob bogato srebrno svetilko v stilu leta 1300. Firenška občina bo skrbela, da bo svetilka vedno gorela.

Trgovina z deklicami cvete na Mažarskem. Uglednim peštanskim rodbinam, in to veletržcu Machtalu in trgovcu s špacerijskim blagom Nidrichu je izvabila pred nekaj dnevi neka gospa Baranyi njihove mlade hčerke Maruško in Elzo, da jih odpravi v neko zloglasno hišo. 15letni Elzi se je posrečilo zadnji čas pobegniti domov, medtem ko o Maruški ni bilo ne duha ne sluha. Oče izgubljene deklice je dal preiskati vse zloglasne hiše, ali hčerke ni bilo nikjer. Oblasti so podvzele nadaljne mere.

Za pljučne bolezni

bi morali ob vsaki priliki takoj uživati SCOTTOVO emulzijo „SCOT“ ne zdravi samo obolelih delov, nego dovede ves organizem do zdravja in življenske moči. „SCOTT“ je specifiško, zanesljivo zdravilo

Pristna le s to znakom - ribičem - kot poštenim znakom za SCOTT-ov način.

proti vsem pljučnim boleznim

in ker je zanesljivo, tudi najcenejše. Tako uspešna zdravilnost in krepilnost pa sloni na tem, da se za napravlanje rabi samo najfinejše, najčiste in najuspešnejše blago, ki ga neprekosljivo prav posebno SCOTTOVO napravlanje dela ne samo okusnega, nego tudi vseskozi lahko prebavnega.

Izvirna steklenica 2 K 50 h.

Naprodaj po vseh lekarnah. 2173 II

ALEXIN

NAJFINEJŠA RASTLINSKA : :
MAST ZA KUHINJE, CVRENJE
IN PEKO, 25% IZDATNEJE KOT
VSAKA DRUGA. RADI LAHKE
PREBAVE ZDR. PRIPOROČENA

PRISTNO LE S TO
VARSTV. ZNAMKO.

DOBIVA SE V VSAKI
SPECER. TRGOVINI.

Dostikrat se naleti, da je za kakšno rano treba poiskati ali priporočiti dobro mazilo. Za to prav primerno in preizkušeno sredstvo, ki deluje antiseptično, hladi in lajša bolečine, je po vsej monarhiji predobro znano praško domače mazilo iz lekarnice B. Fragnerja, c. kr. dvornega dobavitelja v Pragi. Ker mazilo, tudi več let spravljeno, ne izgubi učinka in se tudi ne izpremeni, bi je za nepričakovane slučaje morali imeti pripravljeno povsod.

Dobra previdnost nudi človeku večje število domačih sredstev, in le oni izpolni v polni meri dolžnost napram sebi in svojim, ki se preskrbi z onimi sredstvi, ki morejo preprečiti hude bolezni. Tako sredstvo, pravi blagoslov za vsako rodbino, ki ga vsak dan rabijo milijoni, je B r a z a y - j e v o F r a n c o v o žganje, ki se že nad 40 let rabi s sijajnimi uspehi. Vsled tega naj nihče ne zamudi rabi pri revmatizmu, migreni, glavobolu, trganju, influenci, oslabelosti B r a z a y - e v o F r a n c o v o ž g a n j e. Navodilo pri vsaki steklenici. Zahtevajte izrecno B r a z a y - j e v o žganje.

Dober kovač se sprejme za kovač
in stanovanjem; z novim letom pa tudi isurjen
pek za edino pekarijo v vasi istotako s stanovanjem. Za trgovino z mešam blagom
se sprejme takoj učencem „učenka“
poštenih starišev.

Izve se pri lastniku Jožefu Steh-u v Dobropolju, p. Videm-Dobropolje. 224 1

Kdor kupuje blago za jesenske in zimske obleke, naj se gotovo posluži dobro znano trgovine

„Pri Škofu“

v Ljubljani, Pogačarje. trg (sadni trg)
v veliki mestni hiši nasproti mokrjarjev.

Došlo je novo blago v veliki izberi in po zmerni ceni in sicer: sukneno blago za moške in ženske, perlini parhent, volnene, svilnate in pletene rute (kocke), šerpe in ogrinjalko, odeje (kovtre) domačega dela, koci, jagerske srajce in jagerske spodnje hlače za moške, ženske in otroke, kakor tudi nogavice za moške in ženske. 2289 8-1

Postrežba zanesljivo poštena in dobra!

*Naj lažje majhen sem močic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinjevo kavo pil*

Pristna samo v izvrtnih zavojih z imenom **Kathrein**.

Miže naj bi se pil močno razburjačo znate kave nemčianski **Kathreinjeva Knelppova sindna kava** sama se je obnesla za najokusnejšo primes, ki lahko prebavna, redilna in krvotvorna speči zdravje.

Otroke bi bilo samo še navajati **Kathreinjeva kava**.

3 vajence sprejme takoj **August Repič**, sodarski mojster v **Ljubljani**, Trnovo, v starosti od 15 17 let. Hrana in stanovanje brezplačno. 2164 3-3

Pri **sodnji v Ilirski Bistrici** vršila se bo v sobi št. 4

v **torek 22. t. m. dopoldne ob 9. uri** **prostovoljna prodaja**

dr. Ivanu Kladva iz Kamnika lastne žage na Topolou ob vodi Reki z vodno močjo in pripravo tudi za mlin, in zorečiških travnikov.

Državni pogoji so vpogledati pri bistriški sodnji in pri lastniku. 2288 2-1

Ugodna prilika!
Lepa, nova, lansko leto dovršena hiša v Straži

na razpotju deželne ceste, ki vodi na Novomesto-Toplice in Žužemberg, in je oddaljena za 50 korakov od železniške postaje. V hiši se je nahajala **prodajalna** in je sposobna za vsako obrt. Poleg hiše je velik vrt, hlev, kozolec itd. Zraven spada en gozd, 5 velikih njiv, 4 travniki-pašniki, 2 rigolana vinograda in 2 nerigolana, 2 lazani, občinska pravica. — Hiša in vsa ta zemljišča je cenjeno skupaj na 19.860 K, in se prodaja vsled v konkurz padlega lastnika na dražbi **dne 18. oktobra ob 9. uri dopoldne v Straži.**

Natančnejša pojasnila daje **g. Franco Wokač**, trgovec v Novem mestu. 2252 1-1

Suhe gobe (jurje)

na senčnem kraju posušene, ne prašne, kupujem in prosim, da se mi pošlje vzorec s ceno. Kupujem tudi „licopodi“ (rumen prah od lesa za popravljanje malih otrok.)

C. F. Schubert, Gradec, Murplatz 10. 2278 3-1

Najboljše in najcenejše tamburice

izdeluje in razpošilja tovarna tamburic **NIKOLA TIŠLAREC** Preloščica, z. p. Topolovno (Sisak) Hrvatsko.

Vse tamburice so točno urejene in solidno izvršene. Cenik tamburic in vseh tamburaških potrebščin pošljem na zahtevo vsakomur zaštonj in franko. 2146 5-3

Ceno češko posteljnu perje

Josip Janko urar v Kamniku 2272 1 Velika ulica

5 kg novega skubljenega K 9-60, najboljšega K 12, — belega, sku mehkega, skubljenega K 13 ; K 24 snežnobelega, n ehkega, skubljenega, K 30- ; K 36 —. Pošilja se franco p. o. j povzetju Tudi se zamenj ali nazaj vzame proti poveritvi poštnih stroškov. Be-edikt Sachtel, Lobes 159, p. Pizen, Češko.

Velika ulica priporoča veliko zalogo šepnih in stunskih ur, budilnic, veričic, prstanov, uhanov, brošev, kakor tudi vsakovrstnih očal, po zelo nizki ceni. — Popravila, tudi najtežavnejša, izvršim vestno pod poroštvom.

Ohranitev zdravega želodca

tiči največ v ohranitvi, pospeševanju in v uravnavi prebavljanja ter odstranitvi nadležnega zaprtja. Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujačo in prebavljanje pospešujoče in lahko odvajajoče domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane posledke nezmernosti, slabe diete, prehlajenja, in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krče je **dr. Rose balsam za želodec** iz lekarne **B. FRAGNER-JA** v PRAGI

SVARILO!
Vsi deli embalaže imajo postavno depono ano varstveno znamko.

Glavna zaloga lekarna B. FRAGNER-JA v PRAGI
c. in kr. dvornega dobavitelja „pri črnem orlu“
Praga, Malá Strana, ogel Nerudove ul. 203.
Po pošti razpošilja se vsak dan.
Cela steklenica 2 K, pol steklenice 1 K.

Protiv vpošiljati K 1-50 se pošlje mala steklenica in za K 2-80 velika steklenica, za K 4-70 2 veliki steklenici, za K 8-4 velike steklenice, za K 22- 14 velikih steklenic poštine prosto na vse postaje avstro-ogrskne monarhije.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske. V Ljubljani se dobja pri gg. lekarnih: G. Piccoli, U. pl. Trnkóczy, M. Mardetschláger, J. Mayr. 2172

!! Pri damah !!
ne pomeni reklama nič, le **dejstva govore.**
Potkusite torej vsaj enkrat

ELLA-kréme

ki pomladi obraz in osveži kožo. Ogrci lišaji, pege izginejo. Ne samo plemenite dame in umetnice tu- inozemlja priznavajo to kot najboljšo in najzanesljivejše sredstvo, ampak vse ženstvo sploh. Cena: 1, 2, 3 in 5 kron.

ELLA-kreme-milo K 1.
ELLA-umivalna voda K 1 in 2.
ELLA-lepotilo K 1'20, 2'40, 3 in 4.

Po uporabi ene porcije omenjenih izdelkov **gotov vseh.**

Baros Gábor, tovarna za toalet predmete, in kozmet. izdelke. —
Centralna prodajalna in pisarna: Budimpešta: VII. Dohany utca 1, zaloga 49, telefon 8-72; tovarna: I. Varosmajor utca 42 (lastna hiša) telefon 45-45. — Razpošilja se dvakrat na dan proti povzetju ali če se pošlje denar naprej. 1726 2-1

V **Novljah pri Kamniku** odda se **služba** 2282 1-1

cerkvenika in organista.
Nastop v prvi polovici meseca novembra. Več se poižve pri **župnem uradu v Novljah.**

Naznanilo.
Uljudno naznanjam, da se nahaja moja 2267 3-1 **odvetniška pisarna** v novem poslopju „Kmetске posojilnice“ na vogalu Cigaletove ulice in Janez Trdinove ulice poleg Justičnega poslopja, nasproti c. k. davkarilji. Vhod: Janez Trdinova ulica št. 8. — (Novo otvorenja ulica od Dunajske ceste čez poprejšnji vrt stare deželne botnice.)

Dr. Albin Kapus
Telefon 66. odvetnik.

Konard Zaner
Trust-Now You

ena pripravnaja, najcenejša in najbolj pot in Ljubljano v severno Ameriko, ker t d ni dolgotrajno: mučne vožnje po raznih teženih, nobenega posredovanja, ne premočevanja in sploh nobenih potranskih stroškov med pujo. Parniki so prostorni, zra ni in enači; vozijo vsake 14 dni. Hrana in postrežba najboljša. Pojenja daje in karje prodaja glavni zastopnik. 3004 75

Bliznji odhod iz Trsta: Panonia, torek 15. oktobra 1907. Carpathia, torek 29. oktobra 1907. Slavonia, torek 12. novembra.

Andrej Odlasek, Ljubljana, Slomškove ulice 25, poleg cerkve Srca Jesusovega.

Vsaka dama, ki potrebuje **ново obleko** prejme na zahtevo **zastonj našo veliko zbirko vzorcev** ki vsebuje vse sezonske novosti volnenega blaga, barhenta, flanel, baržuna, modnega blaga kakor tudi bombaževine in platnine. Posebno naj se pazi na našo **sezijsko priložnost** **spalna sakuja iz la. turškega velurja glđ. 4 70.** (natančno po sliki)

Pri naročbi zadošča naznanilo cele dolžine, merjene od vratu, cele zgornje širine, dolžine vratu in dolžine rok. Vzorec za spalno sukno zastonj. Brezplačna zamena ali se pošlje denar nazaj, ako 2018 6-2 blago ne ugaja.

DUNAJSKA MODNA UNIJA
(Wiener Moden-Union)
Dunaj IX. 18. Liechtensteinstrasse 20.

Zabranite izpadanje las!
Ojačite rast las!

Odstranjajte prhljaje!
Oživljajte živce!

St. Louis 1901: Grand Prix!
Milan 1906: Grand Prix!

Dunaj 1904: Zlata državna svetinja.
Dunaj 1904: Zlata državna svetinja.

Dr. Dralle-ja brezova voda za lase

najplemenitejša in najnaravnejša vseh voda za glavo in lase. Pazite pri nakupu izrecno na ime „Dr. Dralle“, ker se ponujajo češče manjvredna ponarejanja na škodo občinstva. Dobiva se v lekarnah, parfumerijah, drožerijah in brivnicah. Glavna zaloga: M. Hoffmann & Co. Tešín v L.

Šivalni stroj lep in trpežen, že od 38 kron naprej. Ceniki zast. **L. REBOLJ** zaloga šiv. strojev in koles, Kranj.

Divji kostanj kupuje kot vsako leto po najvišjih cenah **B. Grünhut in sin, Gradec I.** 2166 3-3

Prilodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 17. oktobra 1907.

Ivan Ogrin

oblastveno konces. zidarSKI mojster in stavbeni podjetnik na Vrhniki (Kranjsko) si dovoljujem naznanjati slavnemu občinstvu in vsem niterosovanim korporacijam, da sem **povečal svoje stavbno podjetje** ter isto vsem modernim zahtevam primerno opremil. Prevzemam izdelavo načrtov in proračunov ter izvršitev zasebnih in javnih poslopij, kakor stanovalnih hiš, vil, gospodar. poslopij, cerkva, šol itd. in vseh tozadevnih naprav, kakor napravo in ureditev cesta, kanalizacij itd. Vse zgradbe izvršim solidno po modernih načelih in primernih nizkih cenah. 1240

Loterijske srečke.

Dunaj,	5. oktober	61	79	53	65	71
Gradec,	5. oktober	20	29	8	77	27
Trst,	14. september	9	18	55	8	81
Linc,	14. september	54	52	47	68	45

Slabotni, v razvoju ali pri učenju zaostali otroci, ter slabokrvni, otožni, nervozni, utrujeni, lahko vzburljivi in zgodaj oslabei odrasli rabijo z velikim uspehom **dr. Hommela Haematogen.**

Slast se vzbudi, duševne in telesne moči se dvignejo, vse živčevje se ojači.

Zahtevajte izrecno pristni **dr. Hommel-ov Haematogen** in ne dajte si usiliti nobeno izmej mnogih ponarejanj. Dobi se v lekarnah. 2170 8-3

A. Sušnik

Zaloška cesta šte. 21, Ljubljana.

Trgovina špecerijskega blaga, moke, špirita, žganja in raznovrstnih barv. — Ob času setve **garantirano kaljiva semena,** kakor: detelja, trava, pesa itd. **Zaloga raznovrstnega železa,** železnih šin, traverz, Roman in Portland cementa, štedilnikov, peči, okov za okna in vrata, kotlov vlitih n bakrenih, mrež za ograjo, pozlačenih nagrob-nih križev, tehtnic, utež, pump in cevi za vodnjake, sploh vse železnine po najnižji ceni. — Velika zaloga **poljedelarskih strojev** mlitilnic slamoreznic, plugov itd. 355 18-16

Dobra postrežba, nizke cene.

Vinogradniki pozor!

Čas trgatve je tukaj! Vsakdo si napravi rad na tropine dobro domačo pijačo. Najboljšo in najcenejšo pijačo pa napravite z mojimi naravnimi snovmi.

Pijača je popolnoma neškodljiva in se nikdar ne pokvari. Čim delj časa stoji, tem boljša je. Ime moje po celi Avstriji in Ogrski znane tvrdke Vam jamči, da dobite najboljšo blago po najnižji ceni. Opozarjam tedaj vse cenjene posestnike, da se zaupno obračate na mojo tvrdko; le jaz sem v prijetnem položaju, da oddajam najboljše snovi in jih tudi največ dajem. Opozarjam tudi vse posestnike na moje različne cvete za napravo okusnega oceta, fine slivovke, drožnega žganja, brinjevca, ruma, različnih likerjev, na moj povsod priljubljen prašek za svinje, govejo živino in konje.

Ne zamenjajte moje veletrgovine z drugimi malimi trgovinami!

2277 1

C. F. Schubert
prot. Inh. KARL SCHOLZ
Gradec, Murplatz 10.

Schichtovo milo
je za vsako perilo najbolje.

Registriran vzorec. **Bajna iluzija!** Oblastveno varovano.

1974 **Najlepši kras božičnega drevesca** 15-1
ki bi ga ne smela pogrešati nobena krščanska družina, je moje izboljšano
briljantno angel. zvonilo za božično drevo št. 1
popolnoma iz kovine s 6 poslač. angeli 30 cm vis. Garantira se za funkcioniranje.

Pritrdi se lahko takoj na največje ali najmanjše drevo s preprostim nanaženjem. Postavljeno na mizo se
rabi lahko tudi za namizno zvonilo. Postavljeno na tople peč funkcionira tudi brez prižganih sveč.

Gorki zrak treh prižganih sveč vrtil gonilno kolo, nanje pritrjeni izboljšani jekleni betički pa udarjajo na troje zvoncev in blago-zvončno, srebrnočisto zvonjenje zadoni, mlado in staro prestavljajoč v božično blaženost. Kos stane s kartonom in navodilom vred K 140.

3 kosi . . .	K 4-25	9 kosa . . .	K 12- -
4 . . .	" 5-50	12 . . .	" 15 -
6 kosov . . .	" 8 -	24 . . .	" 29 -
	36 kosov . . .	K 43-50	
	50 . . .	" 58 -	
	100 . . .	" 112 -	

Št. 2. Ravnotisto angelsko zvonilo za božično drevesce, izvršeno vzelegantno in posebno fino ponikljano, s sukanimi stebriči za zvonce in tremi prekrasno zarcimi srebr. lametastimi rožami, ki potem, ko so prižgane sveče, prekrasno odsevajo, kos s kart. in navod. vred K 9 -.

3 kosi . . .	K 5-50	9 kosov . . .	K 15-50
4 . . .	" 7-25	12 . . .	" 20-25
6 kosov . . .	" 10-50	24 . . .	" 39-50
	36 kosov . . .	K 57-50	
	50 . . .	" 77-50	
	100 . . .	" 150 -	

Najnovejši

stekl. nakit za božično drevesce

12 kos. sortiranih, skrbno zaviti v kartonu, po velikosti in izvršitvi po K -40, -60, -70, -80, 1-120, 1-50, 2-100, 6 kos. kartonu, po velikosti in izvršitvi po K -75, -90, 1-120. Lameta, angelski lasci, srebrni ali slati, kuverti K -10, fica za orbe 100 kosov K -20, verižice iz steklenih kroglic, 1 in pol do 3 metra dolge, po velikosti kroglic K -90, -95, 1-20, 1-40. Srečnice 24 kosov v kartonu K -50, večje 15 kosov v kartonu K -58, držalci za sveče, tucet K -50.

Prosim zahtevajte katalog.

Božična nagrada.

Vsak p. n. kupec, ki od 1. sept. do 30. nov. plemenito nasenkraj naroči za božično nagrado alarmno budilko št. 4845 s po noči svetlečim se kazalnikom in pa kolektorja za 1. 1908.

Zamena dovoljena ali denar nazaj, torej brez rizika!

Podilja se po povzetju ali denar naprej. Najpripravneje se naroča na odrezku postne nakaznice. Neobhodno je potrebno, da se pri naročitvi opomni, ali naj se pošlje blago po povzetju ali če je denar odposlan po nakaznici. Tudi je v korist vsakemu naročitelju, da naroči, čim je mogoče, blago še pred 15. decembrom, kar pošta pa 15. decembru zaradi budnega navala ne more dostavljati tako hitro, kakor ob navadnem času. Našlavljanje naročbe storijo pravočasno na naslov:

tvornica ur v Mostu **JAN KONRAD** ces. in kralj. dvorni dobavitelj v Mostu

JAN KONRAD

št. 1941 na Češkem

Zahtevajte moj najnovejši glavni katalog s 8000 slikami, ki vam ga takoj pošljem zastonj in poštline prosto.

pristna Roskopf patentna remontoirka na sidro švicarskega zistema z masivnim solidn. švicarskim kolesjem na sidro in zaščito za gonilno vzmet, pristno nikljasto okrovje z varstvene ploμβo in šarnirskim pokrovom, ovaln. robom, 36 uridoča (ne gre samo 12 ur), okrašeni in pozlačeni kazalci, najnatančnejše reguliranje in zletnigarantijski list, kom. 5 K, 3 kom. 14 K. S sekundnim kazalcem 6 K, 3 kosi 17 K.

Bogata izbira v mojem glavn. katalogu.

(D 15-1)

Št. 7223. Denarnica iz enega kosa, svetlorjava, safian mnogo prostora za drobiž, 4 predeli, notranja zapora na vzmet, nikelnasta zunanja zapora 9 cm dolgoti, 6 cm širokosti K 1-60. Št. 7202. Cena dobra denarnica iz enega kosa, močnega, gladkega usaja agnena, la zaklopi iz govodine, 4 predeli in visitije, 3 zapora, 9 cm dalj, 6 cm šir. K 1-35.

Boljšje denarnice po K 1-85, 2-10, 2-80, 3-10, 3-50, 3-80, 4 20 in višje za najmanj 40 K blaga, dobi zastonj

Največja, najboljša tovarniška zaloga ur, zlatnine, srebrnine, china srebra in dragocenih kamenov. 53u 21-16
Prodaja le l. vrste blaga.

Nižje vrste blago se ne razpečava. Zadovoljujem se z malim dobičkom

Cenike pošiljam zastonj in poštline prosto.

Kupujem tudi staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni

Fr. Čuden

urar, Prešernove ulice v Ljubljani nasproti frančiškanskega mostu.
Eksportna trgov. na vse dele sveta.

Dve posestvi

na prodaj v Št. Ruperški fari na Dolenskem. **Eno** posestvo na Rožemberku vredno 6000 K, obstoji iz hiše, treh novih hlevov z opeko kritih, pod in 18 mernikov posevte i t. d. **Druge** na Gor. Jesenicah vredno čez 30.000 K vse v dobrem stanju za 15 glav živine. Pojasnila daje Matevž Čampa, Gor. Jesenice pri Št. Rupertu. 2213 2-1

Samo 6 dni

Havre New-York

Francoska prekomorska družba. **Odputuje se iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje samo**

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna **Ljubljana, Dunajska cesta št. 18**, nasproti znane gostilne pri „Figovu“. 1878 26-4

Brazay
Francovo-žganje

je nad 40 let preizkušeno domače sredstvo, posebno proti migreni in fluenci, trganju, revmatizmu, krepki oči, služi za izpiranje grla. Neprimeren izboren za masažo, najboljšje preizkušen za ohranitev las. - 1/1 stekl. K 2- - 1/2 stekl. K 1-20. Dobi se povsod, kjer ne, naj se obrne na

Brazay, Dunaj, III/2 Löwengasse 2 a. 971 IV

Vjetro se priporoča

trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg šte. 10.

Velike zaloge. — Solidno blago. — Šmerne cene. . .

2250 52-2

Postavne zdravstvene. Vsebo ponarejanje kaznivo Edino pristojn je 85 38

Thierry-jev balzam
s zeleno znamko „redovnica“.

Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika specialna steklenica s patent. zamakom K 5.— franko.

Thierryjevo centifolijasko mazilo proti vsem že tako starim ranam, vnetjem, ravnjavam, abscesom in oteklinam vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej. — Obse domači sredstvi sta povsod znani in slovita kot najboljši. Naročila se naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Brošura s tisoči originalnih pisem gratis in franco. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah.

FLORIAN

Je najboljše krepčilo za želodec!

Priznано od učenjakov!

„Florian“ se dobi edino od Rastlinske destilacije „Florian“ v Ljubljani.

F. Milan Poljanšek

krojač in trgovec v Dol. Logatou

Zaloga raznovrstnega blaga in izgotovljenih oblek, zimskih suknjičev, spodnjega perila domačega izdelka. Velika izbira kravat, ovratnikov, ženskih predpasnikov in drugega blaga. Obleke se po meri izdelujejo točno in solidno. Cene zmerne.

2259 2-1

Ne kupite nobene ure

dokler niste prejeli mojega velikega cenika!

gl. 1-50 gl. 1. 3-50

Izurjene šivilje za slamnike

za trajno, dobro plačano delo sprejme tovarna za damske slamnike **Siegfried Ornstein, Dunaj 6, Theobaldgasse 13.**

I. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklo

Aug. Agnola,
Dunajska cesta 13a, poleg „Figovca“

se priporoča prečistiti duhovičnal in p. a. slava, občinstvu za napravo cerkvenih okenc s umetnim steklarstvom ali slikanje na stekle, stavenih del, napravu okvirov, itd. itd. — Ima tudi v zalogi različno porcelansko in stekleno posodo za namizje gostin in zasebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Nariši, ceniki in proračuni na zahtevo zastoj, mnoga spričevala za dovršena dela so cenjenim odjemalcem v ogled na razpolago.

1867 53-9

CARLO GORTAN, Trst, Via Santa Caterina 13, prodaja

Lecerjevo jedilno olje
in namizno olje.

Cene: 44, 48, 52, 56, 60, 64, 68, 72, 80 vin. pol litra. Vzorec proti 50 vin. Za vsak vzorec naj se označi cena. 1467 2u-16

1. knji. Recepti za srebrne	gl. 1-50
2. dvojni potrošnik s 3 ure.	gl. 1. 3-50
3. poseb. j. kiene ure	gl. 1. 3-50
4. prave „Omega“ prave „Omega“ ure.	gl. 1. 3-50
5. ureb. oklopne verige	gl. 1. 3-50
6. 14 karatne slabe ure	gl. 1. 3-50
7. 14 karatne slabe v. r. št.	gl. 1. 3-50
8. 14 karatni slabi posvini	gl. 1. 3-50
9. stenska ure 70 cm	gl. 1. 3-50
10. bijem liki z ravn. gube	gl. 1. 3-50
11. z kuzavice	gl. 1. 3-50
12. vuhinjske ure	gl. 1. 3-50
13. budilke	gl. 1. 3-50
14. posebni več dvojni avtom. budilke s bijem in sponenjem liki z ravn.	gl. 1. 3-50
15. Triletas pism. in s. imstvo, za soprimerno činar cenaj. Razpošila a po povzetju.	gl. 1. 3-50

Maks Böhnel
urar, zapriječeni sodni cenilce
Dunaj, VI., Margarethenstr. 27 (v lastni hiši)

Zahtevajate moj cenik s 2000 slikami zastoj in pošiljate prosto.

Najboljše stiskalnice

za sadje in grozdje, sadne in grozdne mline, čistilnice za žito kakor druge najboljše poljedelske stroje priporoča tvrdka „Merkur“, P. Majdič v Celju.

Ceniki zastoj. 1846 7

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in za nesljivo potovati naj se obrnejo **Simona Hmelcika** v Ljubljani Kolodvorske ulice 20. Biskovcova str. Pojasnila dajo se brezplačno.

21-8 **Naprodaj je** 3-3

lepo arondirano **posestvo na Stočji tik Kropo** na Gorenjskem. Posestvo obstoji iz njiv, travnikov in dobro zaraščenih gozdov; redi se lahko 6-7 glav goveje živine. Poslopja so v dobrem stanu. Kupnina 10.000 kron se lahko plača v obrokih.

Natančnejša pojasnila daje lastnik **Florijan Pretnar, Zg. Dobrava, p. Podnart.**

Enega pomočnika in eneга učenca

sprejemem takoj 2260 2-1

Josip Golobič, čevljar v Sv. Križu pri Kostanjevici.

Poskusite! Gotovo boste zadovoljni!

Najboljše in najcenejše

kupite na drobno in debelo

DOBRO SREČO!

Namesto . . . K 10.— samo . . . K 3-80

staže lepa „Gloria“ srebrna s plombo 30 urna anker-remontoirna žepna ura, prima kolesje z lepim glavir. okrovjem s sek. kazalcem in lepo pozlačeno ali posrebr. verižico z obeskom, natančno idoča za samo 1 glid. 95 kr. 2275 1-1

Dalje ponujam pozlačeno, 30 urno, (veleprima žvicarsko kolesje) remont. uro z lepo pozlačeno verižico za samo 3 glid. Za vsako uro dveletno pisмено jamstvo. — Po povzetju pošilja

Izvoz ur KOHANE Krakov št. 42.

Za neugajajoče denar nazaj. Mnogi so naročili po drakrat.

Čudež se je zgodil nedavno v Budapešti, ki je edini te vrste. Ta čudež je učinil, da **deželna zaloga suknonega blaga v Budapešti VII i. Rottenbillerg. 4ja** razpošilja za **K 10 kupon 3 metrov** finega jesenskega blaga ali kamgarna v črni temno-višnjev, sivi in rujavi barvi za popolno obleko za gospode (sukna, hlače in slovn. k). 1973 15-6

v trgovini s papirnatim blagom

A. Škulj

v Ljubljani, Poljanska cesta 12, zraven nove gimnazije 2268 6-1

Učenca za mizarstvo rokodelstvo, krepkega in poštenih starišev, sprejemem takoj **Grohar Jurij, mizar, Škofjaloka. 2276**